

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI
(PROGRAM GELİŞTİRME PROGRAMI)**

**SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ PROGRAM GELİŞTİRME
YETERLİKLERİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN
BELİRLENMESİ**

**(ANKARA ÜNİVERSİTESİ VE KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
ÖRNEKLERİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eda Duman

Danışman: Prof. Dr. Mehmet Ali Kısakürek

**Ankara
Nisan, 2006**

ÖNSÖZ

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı yüksek lisans çalışma programının gereği olarak hazırlanan bu araştırma, sınıf öğretmeni adaylarının program geliştirme yeterlikleri hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın birinci bölümünde, araştırmanın problemi açıklanarak; amacı, önemi, sayıltıları, sınırlılıkları ve bazı temel kavramların tanımlarına yer verilmiştir. İkinci bölümde araştırmanın yöntemi, üçüncü bölümde bulgular ve yorum, dördüncü bölümde ise sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Araştırmanın her aşamasında değerli görüşleriyle beni yönlendiren ve yardımlarını esirgemeyen Danışmanım Sayın Prof. Dr. Mehmet Ali Kısakürek'e, yüksek lisans çalışmalarım sırasındaki değerli katkılarından dolayı tüm hocalarıma teşekkür ederim.

Ayrıca değerli mesai arkadaşlarıma, sabırlarından ve desteklerinden dolayı aileme ve eşim Suat Öz'e teşekkürü bir borç bilirim.

Nisan, 2006

Eda Duman

ÖZET

Bu çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının program geliştirme yeterlikleri hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Tarama modelinde olan çalışmada veri toplama amacıyla örneklem grubuna altı boyuttan oluşan veri toplama aracı uygulanmıştır.

Araştırma evrenini, 2004-2005 öğretim yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi İlköğretim Bölümü sınıf öğretmenliği anabilim dalı III. ve IV. sınıf öğrencileri ile Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü sınıf öğretmenliği anabilim dalı III. ve IV. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Veri toplama aracı 350 öğretmen adayına uygulanmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin istatistik analizinde, yüzde, frekans aritmetik ortalama ile t-testi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular tablo ve grafiklerle yorumlanmış, şu bulgulara ulaşılmıştır:

- ◆ Öğretmen adaylarının fakültelerine göre yapılan değerlendirmelerde manidarlıklar bulunmaktadır.
- ◆ Araştırma sonuçlarına göre Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencileri program geliştirme yeterlik alanlarında kendilerini genelde Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencilerinden daha yeterli görmektedirler .
- ◆ Öğretmen adayları öğretim strateji, yöntem ve teknikleri bilgisinde kendilerini genelde “iyi” yeterlikte görmektedirler. Ancak “Ünitelendirilmiş yıllık plan hazırlayabilme” yeterliğinde her iki grubun öğrencileri de kendilerini “orta” düzeyde gördüklerini belirtmişlerdir.

- ◆ Öğretmen adayları Eğitimde ölçme değerlendirme bilgisinde kendilerini “iyi” yeterlikte görmektedirler.
- ◆ Öğretmen adayları Eğitimde program geliştirmenin sosyal-tarihi-felsefi temelleri bilgisi alanında kendilerini çok yetersiz görmektedirler.
- ◆ Öğrencilerin sınıflar arası yaptıkları değerlendirmeler arası farklar manidardır.
- ◆ Dördüncü sınıf öğrencileri kendilerini üçüncü sınıf öğrencilerinden program geliştirme yeterlik alanlarında daha yeterli görmektedirler

ABSTRACT

The survey model is used in this research. To gather data, six-dimensional data gathering tool is applied to the sample group.

The research population consists of 2004-2005 Educational Year Ankara University – Faculty of Educational Sciences – Department of Elementary Education – Chair of Elementary Teacher 3rd and 4th class students and Kırıkkale University Faculty of Education - Department of Elementary Education – Chair of Elementary Teacher 3rd and 4th class students. Data gathering tool is applied to 350 candidate teachers.

Percentage, frequency, arithmetical average and t-test is used in the statistical analysis of the data gathered in the research. The findings below are represented with the tables and graphics :

- ❖ There is a significance in the evaluation made according to the faculties of candidate teachers.
- ❖ According to the research results, Kırıkkale University Faculty of Education - Department of Elementary Education – Chair of Elementary Teacher students consider themselves more capable than Ankara University – Faculty of Educational Sciences – Department of Elementary Education – Chair of Elementary Teacher students in the areas of capacity of curriculum development.
- ❖ Candidate teachers consider themselves to be at the medium-capacity in terms of the knowledge of teaching strategies, methods and techniques.
- ❖ Candidate teachers consider themselves to be at the medium-capacity in terms of the knowledge of measurement and evaluation in education.

- ❖ Candidate teachers consider themselves very incapable in terms of the knowledge of social – historical – philosophical base of programme development in education.
- ❖ The differences between the evaluations that the students made among the classes are significant.
- ❖ The 4th class students consider themselves more capable than the 3rd class students in the areas of capacity of curriculum development

İÇİNDEKİLER

	<u>SAYFA NO</u>
ÖN SÖZ	I
ÖZET	II
ABSTRACT	IV
İÇİNDEKİLER	VI
ÇİZELGELER LİSTESİ	VIII
TABLolar LİSTESİ	XI
GRAFİKLER LİSTESİ	XI

BÖLÜM I

1. GİRİŞ	1
Problem	1
Amaç	21
Önem	21
Sınırlılıklar	22
Tanımlar	22
2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	24
Türkiye’de Yapılan Araştırmalar	24
Uluslararası Araştırmalar	28

BÖLÜM II

YÖNTEM	32
Araştırma Modeli	32
Evren ve Örneklem	32
Örneklem Grubuna İlişkin Genel Bilgiler	33
Veri Toplama Teknikleri	34
Geçerlik ve Güvenirlik	35
Verilerin Toplanması	35
Verilerin Çözümlemesi	36

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUMLAR

Öğretmen Adaylarının Bulgularının Üniversitelere Göre Değerlendirilmesi	37
Öğretmen Adaylarının Bulgularının Sınıflara Göre Değerlendirilmesi	64

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER	90
Sonuçlar	90
Öneriler	91
KAYNAKÇA	92
EKLER	

ÇİZELGELER LİSTESİ

ÇİZELGE		<u>SAYFA</u> <u>NO</u>
2.1	Çalışma Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Üniversitelere Göre Dağılımı	33
2.2	Çalışma Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı	33
3.1.1	Program Geliştirme Bilgi ve Becerisine İlişkin Öğrenci Görüşleri	37
3.1.2	Öğretmenlik Mesleğinde Program Geliştirme Bilgi, Becerisinin Önemi kavramaya İlişkin Öğrenci görüşleri	38
3.1.3	Program geliştirme ile ilgili temel kavramlar bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri	39
3.1.4	Eğitimde Program Geliştirmenin Sosyal-Tarihi-Felsefi Temelleri Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri	39
3.1.5	Programın Düzeyini Öğrencilerin İhtiyaçları İle Eşleştirebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	40
3.1.6	Eğitim Programı Öğeleri (amaç, içerik, öğretim süreçleri, değerlendirme) Arasındaki İlişkileri Kurabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	41
3.1.7	Bir Eğitim Programı İçin Amaçları Formüle Edebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	42
3.1.8	Amaçları Öğrenci Seviyesine Göre Düzenleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	42
3.1.9	Eğitimde Program Geliştirme Sürecinde Amaçları (Bilişsel, Duyuşsal, Psikomotor) Değişik Düzeylerde Formüle Edebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	43
3.1.10	İçeriğin Sınırlarını Yerel Özellikleri Göz Önüne Alarak Öğretim Programlarına Göre Belirleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	44
3.1.11	İçeriği Konuların Özelliklerine Göre Belirleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	45
3.1.12	İçeriği Öğrenci Hazırbulunuşluğuna Göre Belirleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	45
3.1.13	İçeriği Öğrencilerin Yetenek ve Öğrenme Stillere Göre Belirleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	46

ÇİZELGE		<u>SAYFA</u>
		<u>NO</u>
3.1.14	İçeriği Öğrencilerin Özel Eğitim Gereksinimlerine Göre Belirleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	47
3.1.15	İçerik Düzeni, Analiz Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri	48
3.1.16	Öğrenciler Arasındaki Farklılıkları Tespit Ederek Öğretme - Öğrenme Sürecini Bireysel Farklılıklara Göre Düzenleyip Çeşitlendirebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	48
3.1.17	Farklı Ön Yaşantıları Dikkate Alarak, Öğrenme Ortamlarını Düzenleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	49
3.1.18	Öğrenme-Öğretme Yaklaşımları Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri	50
3.1.19	Öğretim Stratejileri Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri	51
3.1.20	Belirli Öğrenme Güçlüklerini Desteklemek İçin Öğretim Stratejilerini Uyarlayabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	51
3.1.21	Öğretim Yöntemlerinin Temel Özellikleri Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri	52
3.1.22	Öğrencilerin Kapasitelerini en Üst Düzeyde Kullanabilmeleri İçin Farklı Yöntemler ve Teknikler Kullanabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	53
3.1.23	Öğrenme-Öğretme Sürecinde Gerekli Olan Öğretim Teknolojisi Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri	54
3.1.24	Öğrenen merkezli Ders Planları Hazırlayabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	54
3.1.25	Ünitelendirilmiş Yıllık Plan Hazırlayabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	55
3.1.26	Çoklu Zeka Kuramına Uygun Ders Planları Hazırlayabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	56
3.1.27	Belirtke Tablosu Hazırlayabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	56
3.1.28	Ünitelendirilmiş Yıllık Plan Hazırlayabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	57
3.1.29	Eğitim Programlarını Eleştirel Bir Gözle Değerlendirebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	58
3.1.30	Eğitimde Ölçme ve değerlendirme Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri	59
3.1.31	Amaca Uygun Ölçme Araçlarını Belirleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	59
3.1.32	Çağdaş Yaklaşımlara Göre Bir Ölçme Aracı Geliştirebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	60

ÇİZELGE

SAYFA NO 61

3.1.33	Ölçme ve değerlendirme Sonuçlarına Göre Öğretme-Öğrenme Sürecini yeniden Düzenleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	61
3.2.1	Program Geliştirme Bilgi ve Becerisine İlişkin Öğrenci Görüşleri	64
3.2.2	Öğretmenlik Mesleğinde Program Geliştirme Bilgi, Becerisinin Önemi kavramaya İlişkin Öğrenci görüşleri	65
3.2.3	Program geliştirme ile ilgili temel kavramlar bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri	66
3.2.4	Eğitimde Program Geliştirmenin Sosyal-Tarihi-Felsefi Temelleri Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri	66
3.2.5	Programın Düzeyini Öğrencilerin İhtiyaçları İle Eşleştirebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	67
3.2.6	Eğitim Programı Öğeleri (amaç, içerik, öğretim süreçleri, değerlendirme) Arasındaki İlişkileri Kurabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	68
3.2.7	Bir Eğitim Programı İçin Amaçları Formüle Edebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	68
3.2.8	Amaçları Öğrenci Seviyesine Göre Düzenleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	69
3.2.9	Eğitimde Program Geliştirme Sürecinde Amaçları (Bilişsel, Duyuşsal, Psikomotor) Değişik Düzeylerde Formüle Edebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	70
3.2.10	İçeriğin Sınırlarını Yerel Özellikleri Göz Önüne Alarak Öğretim Programlarına Göre Belirleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	70
3.2.11	İçeriği Konuların Özelliklerine Göre Belirleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	71
3.2.12	İçeriği Öğrenci Hazırbulunuşluğuna Göre Belirleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	72
3.2.13	İçeriği Öğrencilerin Yetenek ve Öğrenme Stillere Göre Belirleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	72
3.2.14	İçeriği Öğrencilerin Özel Eğitim Gereksinimlerine Göre Belirleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	73
3.2.15	İçerik Düzeni, Analiz Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri	74

ÇİZELGE		SAYFA NO
3.2.16	Öğrenciler Arasındaki Farklılıkları Tespit Ederek Öğretme - Öğrenme Sürecini Bireysel Farklılıklara Göre Düzenleyip Çeşitlendirebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	74
3.2.17	Farklı Ön Yaşantıları Dikkate Alarak, Öğrenme Ortamlarını Düzenleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	75
3.2.18	Öğrenme-Öğretme Yaklaşımları Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri	76
3.2.19	Öğretim Stratejileri Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri	76
3.2.20	Belirli Öğrenme Güçlüklerini Desteklemek İçin Öğretim Stratejilerini Uyarlayabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	77
3.2.21	Öğretim Yöntemlerinin Temel Özellikleri Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri	77
3.2.22	Öğrencilerin Kapasitelerini en Üst Düzeyde Kullanabilmeleri İçin Farklı Yöntemler ve Teknikler Kullanabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	78
3.2.23	Öğrenme-Öğretme Sürecinde Gerekli Olan Öğretim Teknolojisi Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri	79
3.2.24	Öğrenen merkezli Ders Planları Hazırlayabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	79
3.2.25	Ünitelendirilmiş Yıllık Plan Hazırlayabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	80
3.2.26	Çoklu Zeka Kuramına Uygun Ders Planları Hazırlayabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	81
3.2.27	Belirtke Tablosu Hazırlayabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	81
3.2.28	Ünitelendirilmiş Yıllık Plan Hazırlayabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	82
3.2.29	Eğitim Programlarını Eleştirel Bir Gözle Değerlendirebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	82
3.2.30	Eğitimde Ölçme ve değerlendirme Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri	83
3.2.31	Amaca Uygun Ölçme Araçlarını Belirleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	84
3.2.32	Çağdaş Yaklaşımlara Göre Bir Ölçme Aracı Geliştirebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	84
3.2.33	Ölçme ve değerlendirme Sonuçlarına Göre Öğretme-Öğrenme Sürecini yeniden Düzenleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri	85

GRAFİKLER LİSTESİ

<u>GRAFİK NO</u>		<u>SAYFA NO</u>
1	Öğretmen Adaylarının Program Geliştirme Yeterliklerinin Değerlendirilmesi	62

TABLolar LİSTESİ

<u>TABLO NO</u>		<u>SAYFA NO</u>
1	Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı	19
2	Öğretmen Adaylarının Bulgularının Sınıflara Göre Dağılımı	86

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde öğretmen adaylarının program geliştirme yeterlikleri ile ilgili problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları ve araştırma konusu ile ilgili tanımlara yer verilmiştir.

Problem

Günümüzde hızla gelişen bilim ve teknoloji toplumlarda 'değişim' olarak kendini göstermekte ve toplumu oluşturan bütün dinamikleri etkilemektedir. "Gelişim-değişim" sürecinde toplum hayatını etkileyen unsurların başında eğitim gelmektedir. Karşılaşılan her olumlu veya olumsuz davranışın eğitime bağlanması da bu unsurun her kademesinin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. İşte bu nedenlerdendir ki eğitime verilen önem her geçen gün artmakta ve eğitimde kalite sorunu karşımıza çıkmaktadır.

Eğitim sürecinde kalitenin gerçekleştirilebilmesi için öncelikle kaliteyi biçimlendiren bir değerler bütününün oluşturulması gerekir. Bu değerlerin de süreçteki bütün kişi ve kurumlarca paylaşılması, yani ortak değerlere ve amaçlara dönüştürülerek somutlaştırılabilmesi gerekmektedir. Kalite kavramının açılımı olan değerlerin çağdaş ve evrensel standartlarla örtüşme düzeyi, yaratılan kalite için de bir sağlama niteliği taşıyacaktır (Mahiroğlu, 2004).

Yaşamın ve eğitimin en önemli basamaklarından biri kabul edilen ilköğretimde de kalite daha önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü ilköğretimin özellikle birinci kademesi ileriki yıllarda alınacak eğitimin

temeli kabul edilmekte ve çocuğun ilköğretimde geçirdiği yaşlar karakterinin şekillendiği yaşlara denk gelmektedir.

Bu kadar önemli bir süreçte öğreten ve rehber konumunda olan öğretmene çok önemli sorumluluklar yüklenmekte, sahip olduğu yeterlikler öğrenciyi ve öğretimi doğrudan etkilemektedir. Öğretim sürecinde, belirli yeterliklere sahip olmayan bir sınıf öğretmeninden kaynaklanan eksikliklerin ileriki kademelerde telafisi zorlaşmaktadır.

Öğretmenin sahip olması gereken yeterlikleri hizmet öncesinde kazanması ve hizmet sonrasında da deneyimlerle bu yeterlikleri geliştirmesi gerekmektedir. Ülkemizde “öğretmen yetiştirme” her dönem tartışılan bir konu olmuştur. Öğretmenlik mesleğinin taşıdığı sorumluluk göz önüne alındığında öğretmen eğitiminin önemi de ortaya çıkmaktadır. Hizmet öncesinde gerekli donanıma sahip olmayan bir öğretmen adayının mesleğe başladığında iyi bir performans sergilemesi beklenemez. Bu konuda Milli Eğitim Bakanlığı (2004) da “Öğretmenlik mesleğinin niteliğinin yükseltilmesi, öncelikle öğretmenlerin sahip olması gereken genel ve özel alan yeterliklerin bilinmesi, daha sonra, bu yeterliklerin, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarıyla, öğretmen adaylarına ve öğretmenlere kazandırılması ile mümkündür. “ görüşünden hareketle öğretmen yeterlikleri alanında çalışmalarına ağırlık vermiştir.

Eğitimde Program Geliştirmenin Önemi

Toplumun sosyal, kültürel, politik ve ekonomik yönden kalkınmasında ve bireylerin kendilerini gerçekleştirmelerinde önemli bir role sahip olan eğitim sisteminin üç temel ögesi vardır. Bunlar; öğrenci, öğretmen ve programdır (Gözütok, 2003).

Öğrenci ve öğretmen arasında bir köprü görevi gören programın değişen teknoloji ve öğrenci ihtiyaçlarına uyum sağlaması için sürekli bir gelişim içinde olması gerekmektedir. Bu gereksinimden doğan “program

geliştirme”, toplumdaki dinamizmin eğitime ve eğitimi oluşturan unsurlara yansımaları sağlamakta ve eğitimi dinamik hale getirmektedir.

Eğitim programlarının hazırlanması ve geliştirilmesi bir defa yapılan ve daha sonra sona eren bir faaliyet değildir. Böyle olduğu zaman herhangi bir gelişmeden bahsetmek olanaksızdır. Bu nedenle, eğitimde program geliştirme faaliyetlerinin sürekliliği büyük önem taşır (Kısakürek, 1983, 219).

Tan ve Erdoğan (2004, 14)'a göre de hem konu alanlarıyla ilgili hem de öğrenme psikolojisi ile ilgili bilimsel gelişmeler süreklilik arz etmektedir. Bütün bu bilimsel gelişmelere ek olarak, öğrencilerin ve öğrencilerin etkileşimde bulunduğu sosyo-ekonomik ve teknolojik yapının da yıldan yıla değişimi söz konusudur.

Program geliştirmeye duyulan ihtiyaç, Oliver (1965)'e göre; öğrenci, okul şartları, yeni bilgi ve teknolojik gelişmeler, toplumsal ihtiyaç ve değişimler olmak üzere dört değişik açıdan incelenebilir.

Öğrenci : Eğitim sisteminin girdisi olan öğrencilerin önceden belirlenmiş davranışlara en verimli şekilde ulaşmaları gerekmektedir. Bu davranışlara ulaşmayı engelleyici faktörler araştırılıp, tespit edilerek, sonuçta mevcut programın geliştirilmesi gerekmektedir. Bunun yanında öğrencilerin okul içi problemleri, onların başarısızlık oranları, bir üst sınıf veya kurumda başarı dereceleri ile mezunların işe veya bir üst kuruma girme imkanları araştırılarak ortaya çıkan olumsuzluklar sonucunda mevcut programda gerekli düzenleme ve geliştirme faaliyetleri yapılmalıdır.

Okul Şartları: Programda amaçlanan davranışları öğrencilere en verimli biçimde kazandırmayı amaçlayan kurumlar olan okulların mevcut şartları bu amacı gerçekleştirmede önemlidir. Okulda uygulanan programlar okuldaki mevcut araç-gereçler, fiziki mekan, bütçe, öğretmen ve öğrenci sayıları, öğretmen nitelikleri vb. şartlara uygun olmalıdır. Bu amaçla merkezi örgütten

gelen programların okul şartlarına uygun olması amacıyla geliştirilmesi gerekmektedir.

Yeni bilgi ve teknolojik değişmeler: Bilimsel ve teknolojik alandaki hızlı değişmeler eğitim ve toplumu etkilemektedir. Dünya öylesine hızlı değişmektedir ki hem eğitimin hem de sosyal düzenin aynı tempo ile bu değişmelere ayak uydurması gerekmektedir (Alkan, 1984). Okullarda uygulanan programlar yeni bilgi ve teknolojik değişmelere duyarlı olmalıdır. Bu değişmeler programlara yansıtılmalıdır. Programın yeni bilgi ve teknolojik değişmelere uygun olması için program geliştirme çalışmalarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Toplumsal ihtiyaç ve değişmeler: Toplumun ihtiyaç duyduğu niteliklere uygun bireyler yetiştirmeyi amaçlayan eğitim sistemi, toplumsal ihtiyaçlara karşı duyarlı olmalıdır. Günümüzde bilim ve teknolojiye hızlı değişme ve gelişmeler toplumun yapı ve ihtiyaçlarında değişikliklere yol açmaktadır. Okullarda uygulanacak programların toplumsal ihtiyaç ve değişmelere uydurulması için program geliştirmeye ihtiyaç vardır (Akt: Yüksel, 1996).

Eğitimde program geliştirme ile ilgili literatür incelendiğinde eğitim bilimi ile ilgilenen uzmanların program geliştirmenin önemi üzerinde hassasiyetle durduğu ve eğitimin bu dinamiğinin göz ardı edilmesinin sakıncalarına dikkat çektikleri belirlenmiştir. Bu konuda bazı uzmanların görüşleri şöyledir:

Eğitimde çağdaş program geliştirme anlayışı; programların değişen bilim ve teknolojiler karşısında değişmeye daima açık sürekli yenileşme çabası içinde olan, araştırma ve geliştirme çalışmalarına yer veren bir anlayıştır. Bu anlayışa göre eğitimde nitelik anlayışına giren her eğitim kurumunun, programlarını çağdaş hale getirmek için yeniden düzenleme çalışmalarına girmesi öncelikle, bilişsel, duyuşsal ve motor davranışlar olarak hedeflerini belirlemesi, bu hedefleri davranışa dönüştürerek, sistemin bir ürün olarak, öğrencilerin kazanması gereken davranışlar ortaya konmalıdır.

Böylece, geleneksel “öğretmen merkezli” program anlayışından “öğrenci merkezli” program anlayışına geçiş sağlanmalıdır (Birinci, 2001).

Eski moda toplumun sona ermesi, aile birliğinin etkisinin azalması, yüz yüze ilişkilerin tesirinin indirgenmiş olması, büyük sosyal organizasyonların yükselişi, iş ve mesleki kararsızlığın yükselmesi bilimsel ve teknolojik devrimin en önemli sonuçlarından bazılarıdır. Bu değişimlerin Program geliştirmeye yansımaları şöyledir (Smith ve diğerleri, 1957):

Yeni bir Genel Algıya olan İhtiyaç: Mevcut kültürel gelişimin aşamalarının gerekliliğinden birinin yeni ortak algı olduğu açıktır. Yeni ortak algı kişi ve organizasyon arasındaki ilişkiyi , organizasyonların kendi arasındaki ilişkiyi ve bireylerin arasındaki ilişkiyi yönetmesi için gereken kuralları ve fikirleri içermesi için yeterince açık olmalıdır. Gereken şey ise onların buldukları ortam içerisinde neyin yanlış neyin doğru neyin istenen neyin istenmeyen davranış olduğunu yeterince açıklayan fikirler ve tavırlardan oluşturulmuş bir kurallar grubu oluşturmaktır. Program oluşturma görevinden sorumlu olanların çocuklar için, gençler için , yetişkinler için sosyal yargılama amacına uygun bir hale getirmek için onlara tavırları ve tutumlarını yeniden yapılandırma amacına yönelik görevlerin verildiği fırsatlar sağlamaları gerekmektedir.

Gerçekçi bir sosyal anlayışa olan ihtiyaç: Bireyin çevresinde neler olduğunu anlaması için sosyal yönünün geliştirilmesi gereklidir. Eğer birey çevresindeki ve dünyadaki olaylardan haberdar olursa ancak o zaman kendisi için engel teşkil eden bu problemlerle ilgilenebilir. Günümüzde birçok insan içinde buldukları şartlara tam sosyal teşhis koyamamaktadırlar. Sonuç olarak, onları kontrol altına almaktansa onların kurbanı olma eğimli ortaya çıkmaktadır.

Sosyal Sorunların Çözümünün Metotlarına, Tekniklerine olan İhtiyaç: Şehirleşmenin büyümesi, sosyalleşmenin zorlaşması, grup ilgilerinin organize olması ile toplum gittikçe daha fazla karmaşık bölümlere ayrılmıştır. Farklı bakış açılarının daha da büyüterek ortaya çıkardığı bu karmaşa sosyal

konuları çözenin etkili metotlarının önemini ortaya çıkarır. Bu metotlar programda yer almalıdır.

Sınıfın meyilli olduğu konuları programdan eleme ihtiyacı: Bir eğitim programının bütün sosyal sınıfların ihtiyaçları dikkatle göz önünde bulundurularak ve modern toplumun psikolojik ve sosyal gereklilikleri dahil edilerek hazırlanması gerekmektedir. Demokratik değer sisteminin ve özellikle sistem içindeki eşitlik ilkesinin net bir şekilde anlaşılmasını ayrıca içermelidir. Yukarıda belirtilen içeriklerle bu metot dikkatli bir şekilde takip edilirse demokrasisi hem teoride hem de pratikte güçlendirebilecek ve genişletebilecek bir programın bütün çocuklar ve bütün insanlar için geliştirilmesi mümkün olabilir.

Program Geliştirme Sürecinde Öğretmen Katılımının Önemi

Çağdaşlaşma sürecinde yaşanan değişimler eğitimde de köklü farklılaşmalara neden olmuştur. Gelenekçilikten uzaklaşan bir yaklaşımla eğitimin içsel parçalarından olan öğrenci ve öğretmene daha fazla önem verilmiş, aynı zamanda eğitim programlarını daha da fonksiyonel ve işlevsel hale getirmenin yolları aranmaya başlanmıştır.

Kısakürek (1983, 217-243)'e göre bir eğitim programı öğrencilerin okulun kontrolü altında kazandığı sınıf içi ve sınıf dışı tecrübelerin tamamını kapsamaktadır. Eğitim programının temel öğelerini de programın amaçları, içeriği, öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirme oluşturmaktadır. Ancak eğitim programının doğrudan kalitesini etkileyen çeşitli faktörlerin de tasarlanan amaçların gerçekleştirilmesi açısından ihmal edilmemesi gerekmektedir. bu faktörler arasında başlıcaları öğretmen, öğrenci, çevre, fiziki imkanlar ve kurumun iklimi olarak belirlenmektedir.

Oliver (1965)'a göre de geçmişte program geliştirme sürecinde alan uzmanlarının çok büyük etkileri bulunmakta iken, günümüzde öğretmenin program geliştirmedeki rolü ve önemi giderek artmaktadır. Bunun sebepleri şöyle sıralanmaktadır:

1) Öğretmenler birbirleriyle görüş alışverişi yaparlar. Öğrencilerle birlikte yaptıkları planları deneyerek, bu planların başarı ve zorluklarını çok iyi tespit edebilirler.

2) Geliştirilen program öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları üzerine inşa edilmişse, öğretmenler bu ilgi ve ihtiyaçları yakınlaştırmaya bir pozisyona sahiptirler.

3) Her okulda bireylerin ilgi ve yeteneklerinde önemli farklılıkların bulunması doğaldır. Programın öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarına uydurulmasında öğretmenlerin rolü büyüktür.

4) Program kararları, bir kişi ya da grup tarafından verilir. Bu kararlar öğretmenler tarafından bölge şartları doğrultusunda geliştirilerek öğrencilere uygulanır. Böylece öğrenciler kendi çevresinin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun bir şekilde yetiştirilir.

5) Programların uygulayıcısı olan öğretmenler program geliştirme çalışmalarında diğer üyelere uygun öneriler yapabilirler, yeni fikirler ortaya koyabilirler ve politik kararlarda bir denge sağlarlar (Leese, Frasure and Johnson, 1961) (Akt: Yüksel, 1996).

Gillard(1988) ise program geliştirmeye öğretmen katılımının gerekçeleri ile ilgili şunları aktarmıştır;

İlk olarak eğitim çocuğun bireysel ilgi ve ihtiyaçları ile gittikçe daha fazla ilişkilendirilmektedir ve böyle bir durumda da bireysel ihtiyaçları algılayacak tek kişinin öğretmen olduğu açıktır. Toplumun ihtiyaçlarının tam tersine, öğrenenlerin ihtiyaçları ve özellikleri göz önünde bulundurulmuş,

öğretmene ve öğrenciye büyük ölçüde özgürlük sağlanmasından yola çıkarak geliştirilmiş deneyimleri içeren bir program bu tür bir eğitim için gerekli olan şarttır (Kelly, 1982).

İkinci olarak, öğretmenler uygun programı geliştirmek için gerekli olan sınıf deneyimine sahiptir. Programı araştırma ve geliştirme öğretmene ait olmalıdır (Stenhouse 1975).

Üçüncü olarak , Eğer okullar canlı ve etkin eğitim kurumları olacaklarsa, program geliştirmedeki sorumluluğu tamamen paylaşmalıdırlar. Eğer kendi kendini yönetme ve kendi kendine karar verme rolü göz ardı ediliyorsa , bir okuldan canlı bir eğitim merkezi olmasını bekleyemeyiz (Skilbeck 1984).

Program geliştirmeye öğretmen katılımı ile ilgili diğer uzman görüşleri de şöyledir:

Tyler, istenilen sonuçlara ulaşmada öğrenme ortamının düzenlenmesinin ve öğrenme deneyimlerinin gerçekleşmesine dönük etkili çevre ayarlamasının ancak öğretmen tarafından sağlanacağını vurgulamaktadır. Schwab ise program geliştirme ile ilgili olarak, öğrenci, öğretmen, konu alanı ve çevre gibi dört önemli hususu vurgulamakta ve öğretmenin diğer unsurların önünde bulunduğunu belirtmektedir (Yiğit, 2002).

Eğitim ve öğretimde başarının en önemli unsuru olan öğretmen, öğretimin sınıfta amaçlar doğrultusunda gerçekleştirilmesinde birinci derecede sorumlu ve etkilidir. Aynı zamanda öğretmenlere, öğrencisini etkin, yaratıcı ve yapıcı olarak yetiştirme sorumluluğu verilmiştir (Küçükahmet, 1989). Öğretmenler bu sorumluluklarını yerine getirirken mevcut eğitim programı doğrultusunda çeşitli faaliyetler icra ederler. Ancak Doll'un (1970) belirttiği gibi başta öğretmenler olmak üzere programdan etkilenen diğer grupları dikkate almadan hazırlanan programlar ne kadar gösterişli olursa olsun, sonuçta sınıf kapısı kapandığı zaman öğretmen beceri ve kavrayışı ile öğrenciler için en kaliteli öğrenme yaşantılarını eğitim programından çok

daha iyi tespit eder (Doll, 1970, s. 285). Böylece bir kural olarak, öğretmen program geliştirmenin can damarı olan, program materyallerini bulan ve geliştiren, program amaçlarına ulaşma yollarını ortaya çıkaran, sınıfta değişiklikleri başlatan ve deneyen kişidir (Clark, Klein and Burks, 1972, s. 573) (Akt: Yüksel, 1996).

Program geliştirme sürecinde öğretmen, hem geliştirilen programı sınıf ortamında uygulayan hem de sürecin geliştirilmesine yönelik çalışmalara katkı sağlayan bir öge durumundadır. Geliştirilen program ne kadar iyi olursa olsun, programın uygulayıcısı olan öğretmen bu konudaki görevini etkin bir Şekilde yerine getiremiyorsa program amacına yeterince ulaşamayacaktır. Bu bakımdan öğretmen uygulama sürecinde yer alan programın gereklerini yerine getirebilmesi için hedef, içerik, ğretim yöntemi, teknikleri ve değerlendirme yaklaşımlarını çok iyi bilmesi ve bunları öğrenme-öğretme sürecinde uygulaması gerekir. ğrenme-ğretme sürecinde öğretmen dersin amaçlarını gerçekleştirmeye çalışırken uzun vadede okulun ve Milli Eğitimin amaçlarını da gerçekleştirmektedir. Dersin amaçlarının gerçekleştirilmesinde öğretmen görevi, dersin konularına uygun olarak gerçekleştirilmesi gereken bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlardaki amaçlara bağlı kazandırılması gereken davranışları belirleyip, bunlara uygun yöntem, teknik ve araç-gereerle öğrenciye kazandırmaktır. O halde öğretmen, ğretim etkinliklerinin gerçekleşmesinde ortaya çıkan eksiklikleri, aksaklıkları yerinde fark eden bir kişi konumunda olduğu için uygulama aşamasında olan programın geliştirilmesine katkısı oldukça fazla olacaktır (Güven, 2004, 13).

Ertürk (1994)'n ifadesiyle “ bir program ne kadar mükemmel olursa olsun uygulayıcıları öğretmenlerdir”. Bunun içindir ki öğretmenler uygulama sürecine konulan programın, ilke, uygulama anlayışı, hedef, değerlendirme anlayış ve teknik yeterlilikleri boyutlarında yetiştirilmiş olmalıdır (Taşdemir, 2003, 8).

Programların hazırlanması, program geliştirme sürecinin ilk aşamasını oluşurmaktadır. Uygulama aşamasında bu programların ne kadar işlevsel ve etkili olduğu önemlidir. Eğer geliştirilen programlar planlandığı Şekilde

öğretmenler tarafından uygulanmıyorsa, bu programların geçerliliği ve öğretim kalitesini artırmadaki etkisi tartışılır hale gelmektedir. Öğretimde yönetmeliklerle ve ders kitapları ile sınırlı kalsalar bile öğretmenlerini konu alanını yorumlama ve ayrıntılara karar verme, sunma ve değerlendirme biçimleri farklı ve kendine özgü olabilir. Öğretmenin uygulamadaki bu rolü aslında program geliştirmedeki önemli yerini göstermektedir. Program geliştirme sürecinde süreklilik ve uygulama önem taşıyorsa, öğretmenin programın uygulayıcısı olarak program geliştirme sürecinde belli yeterliklerle yer alması kaçınılmaz hale gelmektedir. Bu süreçte öğretmen nitelikleri programın yürütülmesindeki kaliteyi etkilemektedir. Bu da tüm programa yansımaktadır (Yıldırım, 1994,160).

Taşdemir (2003, 7)'e göre de öğretim programının uygulanma sürecindeki en uç ve önemli konumda bulunması bakımından, ilk olarak öğretmenlerin geliştirilmiş olan programı, ilkelerine uygun olarak gerçekleştirme sorumlulukları bulunmaktadır. Bu görev hem programın etkin bir biçimde uygulanması görevi olmakta iken hem de mevcut programın geliştirilmesine ilişkin dönüt alınmasındaki temel unsurlardan biri olmaktadır. Çünkü bir program ne kadar ideal boyutlarda geliştirilmiş olursa olsun sonuçta programın uygulama sürecindeki en uç unsur öğretmen olmaktadır. Bu konumıyla öğretmen uygulama sürecine konulmuş olan programın eğitim öğretim ilkeleri, hedef, kapsam, öğrenme-öğretme yaklaşımları, gerekli eğitim teknolojisi unsurları ve değerlendirme süreci unsurlarına hakim olarak programa en az "uygulama" düzeyinde hakim olabilmelidir. Bu konumıyla öğretmen, program geliştirme sürecinin dönüt'üne uygulama tecrübesi yeterlikleri ile katkı sağlamış olur.

Yıldırım (1994, 160)'a göre de çağdaş program geliştirme sürecinde bu sürece katılan tüm kişi ve gruplar demokratik bir ortamda işbirliği içerisinde fikir, çalışma ve tecrübelerini birbirleri ile paylaşırlar. Mevcut öğretim programı ne kadar iyi hazırlanmış olursa olsun, öğretmenler beceri ve kavrayışı ile öğrenciler için öğrenme yaşantılarını daha iyi tespit etmektedirler.

Demirel (2004, 198)'e göre ise öğretmenin program geliştirmedeki görev ve sorumlulukları şunlardır:

1. Program geliştirme sürecinde, konu alanı uzman öğretmen sıfatını taşıyabilecek nitelikte güncel bilgi düzeyine sahip olma,
2. Öğrencilerin gelişim düzeylerinden haberdar olma yoluyla program geliştirme uzmanına bilgi verme,
3. Program geliştirme sürecine ilişkin olumlu tutumlara sahip olma ve etkin katılımında bulunma
4. Zümre başkanları ve program geliştirme uzmanlarıyla her dersin özel hedeflerinin belirlenmesi, bu hedeflerin öğrencilerin kazanmaları gereken davranışlara dönüştürülmesi ve bu davranışları ölçen ölçme araçlarının hazırlanması ile ders içeriğinin düzenlenmesi çalışmalarında bulunma,
5. Derslerdeki etkinliklerde kullanılacak her tür eğitim araç-gereç ve materyallerin hazırlanması ya da sağlanmasında program geliştirme uzmanlarıyla birlikte çalışma ve bu materyalleri kullanma,
6. Programları sürekli izleyerek ve okuldaki diğerk öğretmenlerle işbirliği yaparak gerekli değışiklikleri saptama, alan öğretmenleriyle birlikte yeni program hazırlıklarına girişmek üzere program geliştirme uzmanıyla birlikte çalışma,
7. Eğitim ve öğretimle ilgili gelişmeleri sürekli izlemek amacıyla kongre, seminer ve benzeri etkinliklere bizzat katılma,
8. İhtiyaçlara ve eldeki olanaklara göre öğretimi değıştirebilme ve ayarlayabilme isteğinde bulunmak üzere program geliştirme uzmanıyla birlikte çalışma,
9. Çevresindeki standartların ve koşulların geliştirilebilmesi için program geliştirme uzmanına bilgi akışında bulunma.

1940'ta Saylor kendi program geliştirme çalışmasının program bölümünde öğretmenlerin materyal geliştirme, program geliştirme etkinliklerine aktif katılımların olduğu ülkelerde daha samimi bir şekilde

programa adapte olunduğunu, sınıftaki öğrenme sürecinde gözle görülür değişimler olduğunu göstermiştir. Bu yüzden Krug 1957’de bu durumu şöyle özetlemiştir “ Günümüzde öğretmenlerin program planlamasına katılımı onlara yapılmış hoş bir jest olarak değil, sürecin vazgeçilmez bir parçası olarak kabul edilecektir.” Program çalışmasının ve gelişmesinin kritik noktası öğretmenin öğrencilere getireceği anlayış, daha fazla bilgi, öğrenme için artırılmış daha fazla coşku ve artı yeteneklerin aktif çabasıdır. Öğretmen öğrencinin en gerekli ihtiyaçlarını bulmaya çalıştığında, farklı yollar vasıtasıyla öğrenme aktivitelerini en elverişli hale getirmeye çalıştığında, pratik uygulamalar için beceriler ve sabit bilgiler için yollar bulunmaya çalışıldığında, gençlerin problemleri çözülmeye çalışıldığında program geliştirmenin en hayati kısmı halledilmiş olur. Yeni amaçlar belirlenebilir, farklı bir görünüş ve yapı geliştirilebilir, yeni dersler eklenilebilir, yeni öğrenme görevleri önerilir, geleneksel amaçlar tekrar vurgulanır, yeni okumalar önerilebilir; fakat bunlar kendi başlarına programları geliştiremezler (Jeese, Frasure, Johnson, 1960).

Öğretim programı yeniliği, hem geliştirme hem de uygulama aşamasında dikkatli ve amaçlı bir planın ürünü olmalıdır. Crawley ve Sayler (1995)’a göre; bu süreç içinde öğretmenlerin sistematik bir şekilde düşünmesi ve cevap bulması gerekli üç önemli soru ortaya çıkmaktadır:

1- Öğretmenin kendisi ve öğrencileri için bu öğretim programı değişiminin sonuçları nelerdir?

2- Değişim esnasında ihtiyaç duyulan kişisel ve mesleki destek kimden alınabilecek?

3- Hangi kaynak ve becerilere ihtiyaç duyulabilecek ve söz konusu öğretim programı yeniliği sonucu neler ortaya çıkabilecektir?

Bu üç sorudaki temel amaç, yöntem ve ürün hususlarının yanında, öğretmenlerin bu konularla ilgili teorik bilgi yetersizliği, öğretim programı geliştirme aşamasında sıkıntılar yaratabilmektedir (Aubussuon ve Watson,

1999). Elliott (1991)'a göre de öğretmen gelişimi olmadan öğretim programı gelişimi olmaz (Yiğit, 2002).

Geliştirilmiş eğitim programlarının hedeflerine ulaşması büyük oranda programın uygulama aşamasında yararlandıkları öğrenme modellerine ve stratejilerine, öğretmenlerin sınıf içinde kullandıkları öğretim yöntemleri ve tekniklerinin bu model ve stratejilerle tutarlı olmasına, öğretimin niteliğini arttıracak şekilde etkili olarak uygulanmasına bağlıdır (Çorlu, 1997; Akt: Birinci, 2001).

Program geliştirme, tüm öğelerin araştırmacı bir yaklaşımla ele alınarak, tasarlanmasını ve oluşturulmasını gerektirir. Öğretim programlarıyla ilgili çalışmaların amaçlanan sonuçları verebilmesi için öğretmenlerin, eğitim öğretim sürecinde programları uygulama görevinin yanında, planlama, uygulama ve değerlendirme ile ilgili çalışmalara aktif katılımları gerekmektedir (Yiğit, 2002).

Ülkemizde tüm eğitim öğretim programlarını hazırlamadan ve geliştirmeden sorumlu olan Talim ve Terbiye Kurulu (2005) program geliştirme sürecinde öğretmenden beklenenleri şu maddeler altında toplamıştır.

- Program hakkında yeterli ve doyurucu bilgi sahibi olmak, uygulamada ortaya çıkabilecek olan problemlere çözüm üretmek
- Yıllık planların hazırlanmasında ve konuların işlenmesinde diğer alanlarla iş birliği içinde olmak
- Etkinliklerde kullanılan malzemelerden bir arşiv oluşturmak
- Zümrelere ait ölçme ve değerlendirmeye yönelik bir soru bankası oluşturmak ve okula ait bir klasörde toplamak
- Öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarını belirlemek

- Öğrencileri çalışma yöntemi konusunda bilgilendirmek ve öğrencinin takip edeceği bir çalışma programı hazırlamak
- Diğer öğretmenleri yapılan etkinlikler konusunda bilgilendirmek
- Öğrenciler için okuma listesi oluşturmak ve zaman içinde geliştirmek
- Öğrencilerin her türlü gelişimleri ile ilgili konularda velilere seminerler vermek
- Öğrenci velileri veya aileleri ile sürekli iş birliği ve iletişim içinde olmak
- Öğrencinin ders saati dışında ev ortamında takibini yapmak ve bu ortamlarda da iletişim kurmak
- Öğrencilere İnternet üzerinden ödevler göndermek, ödevlerin hazırlanma aşamasında ve teslim sürecinde yol gösterici olmak
- Velilere okuyabilecekleri kitaplar önermek ve geri bildirim almak için çeşitli ortamlar oluşturmak
- Velinin yetersiz veya ilgisiz kaldığı durumlarda öğrencilerle gönüllü velilerin ilgilenmesini sağlamak
- Her öğrencinin kişisel bilgilerinin yer aldığı sınıf öğretmeni klasörü oluşturmak
- Türkçeyi doğru, güzel ve etkili bir şekilde kullanmak
- Eğitimde yeni yaklaşımlar doğrultusunda bilgilerini güncellemek
- Sınıf içi etkinlikler düzenlerken öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurma

Ülkemizde program geliştirme çalışmaları merkeziyetçi bir yaklaşımla sürdürülmektedir. Ancak öğretmen görüşlerinden yararlanmak amacıyla sınırlı sayıda öğretmen, program geliştirmeden sorumlu kurum olan Talim

Terbiye Kurulu Başkanlığınca çeşitli komisyonlarda görevlendirilmektedir. Bu durumda program geliştirmeye doğrudan bir öğretmen katılımından söz etmek imkansızdır. Ancak öğretmen hazırlanan programı uygulama sürecinde standart program ile sınıf koşulları arasında bir köprü görevi görmeli, program ve sınıfı ortak bir noktada buluşturmalıdır. Öğretmen, ülke çapında olmasa da, hazırlanan programda köklü değişiklikler yapamasa da sınıf bazında program geliştirebilmeli ve uygulayabilmelidir. İşte bu noktada karşımıza öğretmen yeterlikleri çıkmaktadır.

Öğretmen Yeterlikleri

Toplum ve dünya değiştikçe öğretmenlere yüklenen görev ve sorumlulukların da değişip, çeşitlenmesi ve artması kaçınılmazdır. Gelişen eğitim anlayışında öğretmenlerin yerine getirmesi gereken temel görevin, *“ulusal ve evrensel değerleri benimseyen ve sorunlara çözüm üreten, millî eğitimin ve alanı ile ilgili ders programlarının amaçlarını davranışa dönüştüren, öğrenmeyi öğrenen bireyleri, her bireyin gereksinimini de dikkate alarak yetiştirmek”* olduğu bildirilmektedir (MEB, 2004). Bu görev ve sorumlulukları içinde barındıran öğretmenlik mesleğini yapabilecek yeterlikteki öğretmenlerin, eğitim sisteminde yerlerini almaları büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, öğretmenlerin sahip olması gereken genel ve özel yeterlikler ayrıntılı olarak araştırılıp, tartışılmakta ve belirlenmektedir (Yılmaz, Köseoğlu, Soran, 2004).

Öğretmen yeterlikleri ile ilgili araştırmalar incelendiğinde Sünbül (2001, 236), meslekî yeterlikleri kişisel yeterlik, alan yeterliği ve eğitimsel yeterlik olarak üç ögede açıklamaktadır. Öğretmenlerin, öğretmen eğitimcilerinin yeterlikleri ile ilgili literatürde çok sayıda çalışmaya rastlamak mümkündür. Yeterlikler toplumdan topluma değişiklik gösterebilmektedir. Moore (1996, 202). Shulman (1987)'a göre öğretmenlerin sahip olması gereken yeterlikler 1) içerik bilgisi 2) pedagojik içerik bilgisi (çocukların yanlış anlamalarına yönelik analogiler ve temsiller) 3) genel pedagojik bilgi (yönetim ve organizasyon), 4) program bilgisi 5) öğrenen kişilerin bilgisi (çocuk gelişim teorileri) 6) eğitimsel içerik bilgisi (grupla çalışma, sınıf-İçi gruplar) 7)

eğitimsel sonuçların , amaçların, değerlerin ve onların tarihsel ve felsefi temelleridir (Akt: Schallcross ve Spink (2002, 1296) (Şeker; Deniz, Görgeç, 2004).

Öğretmen hangi yeterliklere sahip olmalıdır ve bu yeterliklerin performans göstergeleri nelerdir soruları Cumhuriyetin başlangıcından günümüze kadar Türk eğitim sisteminde de spesifik çalışmalara neden olmuştur. Bu çalışmalardan birisi de “Temel Eğitime Destek Programı Projesi”dir. Yapılan çalıştaylar sonucunda temel eğitim kademesi öğretmenlerine yönelik,

- A. Kişisel ve Meslekî Değerler - Meslekî Gelişim
- B. Öğrenciyi Tanıma
- C. Öğrenme ve Öğretme Süreci,
- D. Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme,
- E. Okul-Aile ve Toplum İlişkileri
- F. Program ve İçerik Bilgisi

olmak üzere 6 ana yeterlik alanı, bu yeterliklere ilişkin 39 alt yeterlik ve 244 performans göstergesi belirlenmiştir (Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü, 2005).

Bu yeterlik alanlarından program geliştirme ile ilgili bölümler “Öğrenme ve öğretme süreci”, “Öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme” ve “Program ve içerik bilgisi” bölümlerinde yer almaktadır. Buna göre program geliştirme sürecinde öğretmenlerden beklenen yeterliklere ait performans göstergelerinden bazıları şunlardır:

- Türk Millî Eğitiminin amaç ve ilkelerini plânlarına yansıtır.
- Özel alan öğretim programının geliştirilmesi sürecine, belirlediği ihtiyaç ve önerilerle katkıda bulunur.
- Farklı ihtiyaçları dikkate alarak öğrenme etkinlikleri düzenler.
- Öğrenme ortamlarını düzenlerken öğrencilerin farklı ön yaşantılarını dikkate alır.

- Bireysel farklılıkları dikkate alarak ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarını çeşitlendirir..
- Bireysel ölçme ve değerlendirme etkinlikleri düzenler ve bu etkinliklere öğrencileri dahil edecek stratejiler kullanır.
- Ölçme değerlendirme sonuçlarına göre hedefleri, öğrenme ortamını, ölçme araçlarını vb. yeniden gözden geçirerek düzenler (Oyegm, 2005).

Milli Eğitim Bakanlığının diğer bir birimi olan Earged (Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı) da öğretmen yeterlikleri konusunda şunları belirtmektedir: Öğretmen öğretimi plânlama boyutunda; ders etkinliğini nasıl plânlayacağını bilmeli, plânlarını hazırlarken diğer öğretmenlerle bilgi alış verişinde bulunabilmeli ve olası değişik durumlara karşı plânlarını esnek tutabilmelidir. Çağdaş bir öğretmen öğretim hedef davranışlarını saptayabilmeli ve öğretim yöntemlerini belirleyebilmelidir. Eğitim öğretim araçlarından yeterince yararlanmalıdır. Öğrencide anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlamalı, onları düşünmeye ve araştırmaya sevk etmeli, onların kendi kendisini değerlendirmesini sağlayacak yöntemleri kullanabilmeli ve onlardan aldığı geribildirimler doğrultusunda kendi etkinliklerini düzenleyebilmelidir. Çağdaş öğretmen eğitimi öğrenci merkezli kılabilmesi, öğrencilerin bilgi, tutum ve beceriye ilişkin durumlarını önceden belirlenmiş ölçütlere göre değerlendirebilmeli, bunu yapabilmek için de ölçme ve değerlendirme tekniklerini bilmelidir. Değerlendirme sonuçlarını öğrenci, veli ve diğer öğretmenlerle paylaşabilmeli, bu sonuçları öğrenci başarısının arttırmada kullanabilmeli ve öğrencinin başarısını takdir edebilmelidir. Ayrıca eğitim etkinliklerinin her kademesinde öğrenci, veli ve diğer öğretmenler ile sürekli işbirliği içinde bulunabilmelidir. Öğretim stratejileri boyutunda çağdaş bir öğretmen, öğreteceği konunun özelliklerine göre öğretim yöntem ve tekniklerini kullanabilmeli, eğitim ortamını daha verimli hale getirmek için kendine özgü taktikler geliştirebilmeli ve bilgi iletişim teknolojilerinden yararlanabilmelidir. Çağdaş bir öğretmen, öğrencilerine bilimsel yöntemi

öğretmeli ve onları, karşılaştıkları problemleri bilimsel yolla çözebilecek duruma getirmelidir (Earged, 2003)

Yükseköğretim Kurulu “Eğitim Fakültelerinin yanlış yapılanma, temel amaçlardan uzaklaşma gibi çeşitli sorunlarla karşı karşıya bulunduğu ve ülkenin öğretmen ihtiyacını karşılamada gerek nitelik gerekse nicelik bakımından yetersiz kaldığı” görüşünden hareketle 19.09.1997 tarih ve 97.08.144 sayılı kararları ile Eğitim Fakültelerinin öğretmen yetiştirme programlarının yeniden düzenlenmesi yoluna gitmiştir (YOK, 1998). bu düzenlemeler onucunda “Eğitimde Program Geliştirme” dersi sınıf öğretmenliği programından çıkarılmış, “Öğretimde Planlama ve Değerlendirme” dersi içine dahil edilmiştir. Sınıf Öğretmenliği programının ikinci yılında (IV. Yarıyıl) verilen ve kredisi 4 olarak belirlenen Öğretimde planlama ve değerlendirme dersi YOK tarafından “*Temel program geliştirme kavramları ve süreçleri, ders programı, yıllık, ünite, günlük planların geliştirilmesi, içerik seçimi ve organizasyonu, öğretim yöntemleri ve stratejileri, materyallerin özellikleri ve seçimi, ölçme ve değerlendirme, değerlendirme yaklaşımları, test türleri, izleme ve başarı testlerinin geliştirilmesi, sınav sorusu yazma teknikleri, not verme.*” kur tanımıyla tanımlanmıştır (Gürol, 2004). Eğitimin önemli bir bileşeni olan program geliştirmenin 4 kredilik ders içine sıkıştırılması halen tartışılan bir konudur. Öğretmenlerin program geliştirme yeterliklerinin eksik olması bazı araştırmalarda hizmet öncesi eğitimin yetersizliğine bağlanmıştır. Sınıf Öğretmenliği Lisans Programında yer alan dersler ve kredileri ile uygulama etkinliklerinin ayrıntılı dağılımı aşağıda Tablo 1.3 'de verilmiştir.

Tablo 1.3. SINIF ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI

BİRİNCİ YIL

I. Yarıyıl

KOD U	DERSİN ADI	T	U	
	Temel Matematik I	2	0	2
	Canlılar Bilimi	3	0	3
	Türk Tarihi ve Kültürü	3	0	3
	Coğrafyaya Giriş	2	0	2
	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2
	Yabancı Dil I	3	0	3
	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2
	Öğretmenlik Mesleğine Giriş	3	0	3
Kredi		20		

II. Yarıyıl

KOD U	DERSİN ADI	T	U	
	Temel Matematik II	2	0	2
	Genel Kimya	3	0	3
	Uygarlık Tarihi	2	0	2
	Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği	3	0	3
	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2	0	2
	Yabancı Dil II	3	0	3
	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2
	Okul Deneyimi I	1	4	3
Kredi		20		

İKİNCİ YIL

III. Yarıyıl

KOD U	DERSİN ADI	T	U	K
	Genel Fizik	3	0	3
	Türk Dili I: Ses ve Şekil Bilgisi	2	0	2
	Ülkeler Coğrafyası	2	0	2
	Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı	3	0	3
	Sanat Eğit. Kuramları ve Yöntemleri	2	0	2
	Müzik I	2	0	2
	Beden Eğitimi I	2	0	2
	Bilgisayar	2	2	3
	Gelişim ve Öğrenme	3	0	3
Kredi		22		

IV. Yarıyıl

KOD DU	DERSİN ADI	T	U	
	Çevre Bilimi	2	0	2
	Türk Dili II: Cümle ve Metin Bilgisi	2	0	2
	Çocuk Edebiyatı	3	0	3
	Resim-İş Eğitimi	2	0	2
	Müzik II	2	0	2
	Beden Eğitimi II	2	0	2
	Fen Bilgisi Laboratuvarı	1	2	2
	Güzel Yazı Teknikleri ve Öğretimi	1	2	2
	Öğretimde Planlama ve Değerlen.	3	2	4
Kredi		21		

ÜÇÜNCÜ YIL

V. Yarıyıl

KOD U	DERSİN ADI	T	U	K
	Müzik Öğretimi	2	2	3
	Fen Bilgisi Öğretimi I	2	2	3
	İlkokuma ve Yazma Öğretimi	2	2	3
	Hayat Bilg. ve Sosyal Bilgiler Öğr. I	2	2	3
	Matematik Öğretimi I	2	2	3
	Öğretim Tek. ve Materyal Gelişt.	2	2	3
	Seçmeli I	2	0	2
Kredi		20		

VI. Yarıyıl

KO DU	DERSİN ADI	T	U	K
	Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi	2	2	3
	Fen Bilgisi Öğretimi II	2	2	3
	Türkçe Öğretimi	2	2	3
	Hayat Bilg. ve Sosyal Bilg. Öğr. II	2	2	3
	Matematik Öğretimi II	2	2	3
	Sınıf Yönetimi	2	2	3
	Seçmeli II	2	0	2
Kredi		20		

DÖRDÜNCÜ YIL

VII. Yarıyıl

KOD U	DERSİN ADI	T	U	K
	Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi	2	2	3
	Vatandaşlık Bilgisi	2	0	2
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	2	0	2
	İlköğretimde Drama	2	2	3
	Okul Deneyimi II	1	4	3
	Seçmeli III	2	0	2
Kredi		15		

VIII. Yarıyıl

KOD U	DERSİN ADI	T	U	K
	Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim	2	0	2
	Sağlık ve Trafik Eğitimi	2	0	2
	Rehberlik	3	0	3
	Öğretmenlik Uygulaması	2	6	5
	Seçmeli IV	2	0	2
Kredi		14		
TOPLAM KREDİ		152		

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmeni adaylarının program geliştirme yeterlikleri hakkındaki görüşlerinin belirlenmesidir. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Aday öğretmenlerin program geliştirmedeki yeterlik düzeyleri nedir?
2. Sınıf Öğretmenliği Programı derslerinden “Eğitimde Planlama ve Değerlendirme” dersi sınıf öğretmeni adaylarına gerekli program geliştirme yeterliğini kazandırıyor mu?
3. Hedef, içerik, eğitim durumları, değerlendirme gibi program geliştirmenin alt birimlerinde aday öğretmenlerin yeterlik düzeyleri nelerdir?
4. Aday öğretmenlerde program geliştirme yeterliğini etkileyen faktörler nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Bilim ve teknolojinin hızla geliştiği günümüzde toplumların da aynı hızda gelişmesi nitelikli bir eğitim sistemi ile mümkündür. Çağın gerisinde kalmış, öğrenciye ve şartlara uygun olmayan, durağan eğitim sistemleri ile nitelikten söz etmek olanaksızdır. Eğitimde nitelik araştırmalarında eğitim programlarına dikkat çekilmiş, buna paralel olarak da program geliştirmenin önemi vurgulanmıştır. Araştırmalar sonucunda iyi ve etkili bir öğretmende “program geliştirme” yeterliğinin olması gerektiği sonucuna varılmıştır.

1998 yılında “Eğitim Fakültelerinin Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi” sonucunda uygulamaya konan yeni programda “Öğretimde Planlama ve Değerlendirme” dersi içinde kazandırılmaya çalışılan Program Geliştirme yeterliğine aday öğretmenlerin ne düzeyde ulaştıklarının belirlenmesine yönelik olan bu çalışmanın;

1. Aday öğretmenlerin program geliştirme yeterliği açısından kendilerini değerlendirmelerine katkıda bulunması,

2. Öğretmen yetiştiren kurum programlarının yeniden düzenlenmesi ve program geliştirme çalışmalarına katkıda bulunması

Sayıtlılar

Bu araştırmanın iki temel sayıtlısı şöyledir:

1. Aday öğretmenlerin sahip oldukları yeterlikler, aday öğretmenlerin kendi görüşlerine dayalı olarak değerlendirilebilir.

2. Araştırmaya katılan aday öğretmenlerin, ankette yer alan yeterlik ifadelerine objektif ve doğru bir şekilde cevap verdikleri kabul edilmiştir.

Sınırlılıklar

1. Araştırma, Ankara Üniversitesi ve Kırıkkale Üniversitesi'nde 2004-2005 öğretim yılında öğrenim gören 3. ve 4. sınıf öğrencileri ile sınırlandırılmıştır.

2. Araştırma, veri toplama aracındaki maddelerle sınırlandırılmıştır.

Tanımlar

Eğitim Programı : Bir eğitim kurumunun çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı, Milli Eğitimin ve kurumun amaçlarının gerçekleşmesine dönük tüm etkinlikler olarak tanımlanmaktadır (Varış, 1978).

Öğretim Programı: Okulda ya da okul dışında bireye kazandırılması planlanan bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneğidir (Demirel, 2004, 6).

Ders Programı: Öğretim programı içinde yer alan ve dersle ilgili olan öğretim faaliyetlerini sistematik biçimde düzenleyen programdır (Küçükahmet, 2004, 9).

Program Geliştirme: Gerek okul içinde ve gerekse okul dışında Milli Eğitimin ve okulun amaçlarını etkinlikle geliştirmek ve gerçekleştirmek üzere düzenlenen muhteva ve faaliyetlerin, uygun yöntem teknik, araç ve gereçlerle geliştirilmesine yönelmiş koordine çabaların tümü şeklinde tanımlanmaktadır (Varış, 1978).

Aday Öğretmen Yeterlikleri: Öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği görev ve sorumlulukları yerine getirebilmek için öğretmen yetiştiren kurumlarda öğrenim gören öğretmen adaylarının sahip olmaları gerekli bilgi, beceri ve tutumlar.

İlgili Araştırmalar

Bu bölümde konu ile ilgili araştırmaları tespit etmek üzere ilgili literatür taranmış, araştırma ile doğrudan yada dolaylı olarak ilgisi bulunan ulusal ve uluslar arası çalışmalarına yer verilmiştir.

Türkiye’de Yapılan Araştırmalar:

Yüksel 1996 yılında Gazi Üniversitesinde yaptığı yüksek lisans tez çalışmasında Ankara ili ortaöğretim kurumlarında görev alan öğretmenlerin program geliştirmeye yönelik tutumlarını incelemiş ve şu sonuçlara ulaşmıştır:

Öğretmenler branşlarında uygulanan programda;

- Değişiklik olduğunu,
- Bu değişikliğin daha çok muhtevayı ilgilendirdiğini,
- Bu değişikliğin nasıl yapıldığı konusunda bilgileri olmadığını,
- Milli Eğitim Bakanlığının program geliştirme çalışmalarından haberdar olmadıklarını belirtmişlerdir.

Program geliştirme çalışmalarına öğretmen katılımının sağlayacağı yararlar konusunda ise öğretmenler;

- Aktif olarak program geliştirme faaliyetlerine katılmayı angarya olarak değil, tersine tecrübe ve görüşleri paylaşma olarak algıladıkları,
- Bu faaliyetlere katılmanın öğretmenlerin konuları öğrenci ilgi, ihtiyaç ve kabiliyetlerine daha uygun bir şekilde verecekleri,
- Program geliştirmeye katılmanın iş doyumunu arttıracığı,
- Öğretmenler ve yöneticiler arasındaki uyumsuzluk ve çatışmaları azaltacağı görüşündedirler.

Bu çalışma sonunda öğretmen yetiştiren kurum programlarında “Eğitimde Program Geliştirme” dersinin en az bir yarıyıl teori ve bir yarıyıl da uygulama şeklinde yer alması, yetiştirilecek öğretmenlerin yeterliklerini arttıracaktır” görüşüne yer verilmiştir (Yüksel, 1996).

Kanbur 1997 yılında “Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü İlköğretimde Program Geliştirme Dersi Hedeflerinin Gerçekleşme Düzeyi” adlı bir araştırma yapmıştır. Bu çalışmada eğitimde program geliştirme dersinin hedefleri belirlenmiştir. Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerine göre;

1. Dersin bilişsel alan hedeflerinin çoğunluğu gerçekleşmiştir.
2. Duyuşsal alan hedefleri zaman zaman gerçekleşmiştir.
3. Devinişsel alan hedeflerinin ise bazen gerçekleştiği, bir başka ifadeyle az bir bölümünün gerçekleştiği belirlenmiştir.
4. Bilişsel alandaki hedefler, diğer alan hedeflerine oranla daha çok gerçekleşmiş; bilişsel ve duyuşsal alan hedeflerinin gerçekleşme düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamasına karşın, devinişsel alan hedeflerinin gerçekleşmesinde anlamlı bir fark olduğu görülmüştür.
5. Öğretmen adaylarını öğretmenlik mesleğine yönlendirmede alt düzeylerde kaldığı gözlenmiştir (Kanbur, 1997).

Gökçe, “İlköğretim sınıf öğretmenlerinin yeterlikleri” adlı çalışmasında, ilköğretim sınıf öğretmenlerinin sahip olması gereken yeterlikleri incelemiştir. Yazarın 1999 yılında yaptığı çalışmada da hem sınıf öğretmenlerinin yeterlikleri belirlenmiş hem de öğretmenlerin bu yeterliklere ne düzeyde sahip olduğu saptanmıştır. Bu çalışmada ortaya çıkan en önemli sonuçlardan biri de ilköğretim öğretmenlerinin; çocuk gelişimi, sınıf içi iletişim, öğretim yöntemleri, okuma yazma öğretimi, matematik öğretimi, sınıf yönetimi, öğrenci başarısını değerlendirme, okul-aile işbirliği ve mesleki-kişisel alandaki yeterliklere yeterince sahip olmalarına rağmen program geliştirme ve değerlendirme alanındaki yeterliklerinin düzeyinin oldukça düşük olduğu görülmüştür. Araştırmacı ilköğretim öğretmenleri için “program geliştirme ve değerlendirme” alanında 10 yeterlik belirlemiştir. Bu yeterlikler

ve sahip olunma düzeyleri incelendiğinde ortalamaların 2,43 ile 3,07 arasında olduğu görülmüştür. Sınıf öğretmeni adaylarının program geliştirme yeterliğini incelediğimiz bu araştırmada da ortalamalar 2,80 ile 4,10 arasında çıkmıştır (Gökçe, 1999).

Akca 2001 yılında yaptığı “Program Geliştirme Sürecinde Öğretmen Yeterlikleri Bakımından Müfredat Laboratuvar Okulları Modeli Uygulamalarının Değerlendirilmesi” adlı araştırmasına Balıkesir ilinde görev yapan 12 Müfredat Laboratuvar Okulu’nun (MLO) tüm yönetici ve öğretmenleri katılmışlardır. Araştırma sonucunda; yönetici ve öğretmenlerin program geliştirmeye yönelik herhangi bir çalışmaya katılıp katılmadıkları konusundaki bulgulara göre; yöneticilerin yaklaşık üçte ikisinin, öğretmenlerin ise üçte birinin program geliştirme çalışmalarına katıldıkları görülmektedir. Okul yöneticilerinin yüzde 36’sı, öğretmenlerin ise yüzde 64’ünün program geliştirme ile ilgili herhangi bir hizmet içi eğitim almadıkları belirlenmiştir. Ayrıca program geliştirmeye yönelik açılan kurs ve seminerlerin kendileri için yeterli olmadığını belirten yönetici ve öğretmenler bunun sebebini kurs ve seminer sürelerinin kısa olmasına ve katılımcıların isteksiz olmalarına bağlamışlardır. (Akca, 2001).

Yiğit 2002 yılında yayımlanan “öğretim programı geliştirmede öğretmenin rolü” adlı araştırmasında eğitim politikalarının öğretim programları aracılığıyla uygulamaya konulmasının, programların geliştirilmesini zorunlu hale getirdiğini vurgulayarak öğretim programı geliştirmede en etkili unsurun öğretmen olduğunu belirtmiştir (Yiğit, 2002).

Yeler 2002 yılında yayımlanan “öğretimde planlama ve değerlendirme dersine ilişkin öğrenci görüşleri” adlı araştırmasında 1999-2000 öğretim yılının ikinci dönemindeki ilk uygulamalarına ilişkin Burdur eğitim Fakültesinde okuyan öğrencilerin görüşlerini anket yoluyla belirlemiştir. Buna göre;

1. Öğretimde planlama ve değerlendirme dersi içeriği oldukça kapsamlıdır.

2. Bu dersin içeriği kapsamlı olduğu kadar öğrenci seviyesinin üstündedir.
3. Bu dersin içeriğinin kazandırılması için ayrılan 5 saatlik süre yeterli değildir.
4. Dersin öğrenci tarafından anlaşılması için öğrencilerin ön bilgileri yeterli değildir.
5. Dersin veriliş dönemi öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine uygun değildir.
6. Ders öğretmen adayları için gereklidir.
7. Dersin içerik-veriliş dönemi-ders saati süreleri açısından sorunlar görölmektedir.
8. Öğrenciler I. sınıfta aldıkları Okul deneyimi-1 dersindeki bilgilerin (Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim okullarında yaptıkları gözlemlere dayanarak) okullardaki öğretmenler tarafından kullanılmadığını düşünmektedirler.
9. Dersi okutan öğretim elemanları öğrenciler tarafından çoğunlukla yeterli bulunmuştur.
10. Dersin içeriğinde yer alan bilgi ve becerileri öğrenciler genel anlamda kazandıklarına inanmaktadırlar.
11. Dersin bütünlüğü bozulmadan yeniden düzenlenmesi gerektiğini belirtmektedirler (Yeler, 2002).

Mahiroğlu 2003 yılında yaptığı “Öğretmenlik Yeterlikleri Bakımından Eğitim Faköltelerinin Öğrencilerini Yetiştirme Düzeyleri” adlı araştırmasında 180 öğretmen adayına çeşitli yeterlik alanlarını içeren bir anket uygulamıştır. Bu anketin bulgularından öğrencilerin öğretimi planlama ile ilgili yeterlik düzeyleri incelendiğinde, öğretmenlerden somut olarak istenen birkaç yeterliğin dışında, öğrencilerin kendilerini zayıf hissetmedikleri, zayıf hissedenlerin oranının da çok küçük olduğu görölmektedir. Yeterliklerini orta düzeyde hissedenlerin oranı %8,5 ile %15,9 arasında değişmektedir. Yeterliklerini iyi düzeyde hissedenlerin oranı %36,5 ile %55,8 arasında, mükemmel hissedenlerin oranı ise %29,5 ile %49,2 arasında değişmektedir.

Aynı araştırmada başarıyı ölçme ve değerlendirme ile ilgili yeterlik düzeyleri incelendiğinde öğrencilerin kendilerini az düzeyde hissetme oranı %0,0 ile %9,6 arasında, orta derecede hissetme oranı %8,0 ile %30,3 arasında, iyi derecede hissetme oranı ise %37,6 ile %53,7 arasında ve mükemmel derecede hissetme oranı %27,7 ile %46,0 arasında değişmektedir (Mahiroğlu, 2003).

Seferoğlu (2004)'nın "Öğretmen adaylarının Öğretmenliğe Yönelik Tutumları" adlı araştırmasında 196 öğrenciye Erkuş ve Diğerleri (2002) tarafından geliştirilen "öğretmenliğe ilişkin tutum ölçeği"ni uygulamış ve şu sonuçlara ulaşmıştır: Öğretmen adaylarının kendi öğretmenlik becerilerinin yeterliği konusundaki görüşlerine göre, adayların sadece %30'unun, sahip oldukları öğretmenlik becerilerinin öğretmenlik yapmak için yeterli olduğunu düşündüğünü, %63'ünün ise şu anda sahip oldukları öğretmenlik becerilerinin öğretmenlik için yeterli olabileceğini ancak kendilerini geliştirmeleri gerektiğine inandıkları görüşü belirlenmiştir. Adayların %4'ü ise "öğretmenlik yapmak için yeterli olup olmadığımdan tam olarak emin değilim" şeklinde görüş bildirmişlerdir (Seferoğlu, 2004).

Uluslararası Çalışmalar

Bezzina "Okul Bazında Program Geliştirmede Öğretmenlerin Kendi Katılımlarını Algılamaları" adlı araştırmasında 220 öğretmen ile 30 haftalık gözlem periyodu sürecinde görüşmeler, anketler ve gözlemler yapmıştır . Öğretmenlerinin katılımının beş davranış grubunu kapsadığını ya da kapsaması gerektiğini öne sürmüştür:

- 1- Geçmiş bilgilerinin bir araya getirilmesi
- 2- Planlama
- 3- Uygulama
- 4- Değerlendirme
- 5- Diğerleri ile çalışma

1991 yılında yapılan bu araştırmada Bezzina öğretmenlere okul bazında program geliştirmeye katılımlarındaki davranışlarını tanımlamalarını istemiştir. Öğretmenler şunu belirtmiştir: Geçmiş bilgileri bir araya getirme, planlama, değerlendirme ve diğerleri ile birlikte çalışma. Ayrıca öğretmenler okulda program geliştirmenin, sınıfın ihtiyaçlarına daha iyi tepki verebilme yetisi, ve personel arasında daha iyi program algılanması gibi avantajları olduğunu da belirtmişlerdir (Bolstad, 2004).

Shoham 1995 yılında yayımladığı “İsrail’deki Okul Bazındaki Programlarda Öğretmen Özerkliği: Öğretmen Eğitimi İçin Önemi” adlı çalışmasında öğretmen özerkliğinin Okul bazlı program geliştirmede ifade bulabileceği dört yol önermiştir:

1. Programda öğretilcek çalışmanın seçilmiş alanları(içerik, öğretim ve değerlendirme metotları
2. Program içindeki çalışmanın gelişen alanları
3. Öğretmenin mesleki becerilerini besleme ve
4. Öğretmen öğrenci etkileşimi boyunca demokratik çevreyi besleme

Araştırma 1990 da orta öğretiminde okul bazında programların yazılı içeriğinin bir analizini ve Okul bazında geliştirilen programlara dahil olan öğretmenlerle yapılan anketleri ve görüşmeleri içermektedir.Bu veriler yukarıda tanımlanan öğretmen özerkliğinin teorize edilmiş dört bileşiği ile karşılaştırılmıştır. Shoham yazılı programın aslında öğretmene çok fazla özerklik sağlamadığını fakat mesleki özerkliklerini ve kişisel-profesyonel ihtiyaçlarını ifade etme özgürlüğü sağladığını bulmuştur. Hem yazılı veriler hem de öğretmenlerin yorumları program geliştirmeye öğrencilerin minimum katılımları olduğunu göstermektedir .

Görüşmelerde ve anketlerde öğretmenlerin %92’si Okul bazında program geliştirmenin içeriğinin onlara seçimlerde rahat bir yol

verdiğini ve %66'sı da öğretme ve değerlendirme metotları açısından onlara seçimler sağladığını düşünmektedirler (Bolstad, 2004).

Young (1996;141-156), "program geliştirme çalışmalarına öğretmen katılımı" adlı çalışmasında, merkez ve taşra teşkilatındaki öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Araştırma sonucunda taşra teşkilatında çalışan öğretmenlerin program geliştirme çalışmalarına katılmaktan memnun oldukları ve bu öğretmenlerin mesleki motivasyonlarının daha yüksek olduğu sonucu tespit edilmiştir (Akt: Yüksel, 2000).

Keys, 2000 yılında yayımladığı "İyimser Bir Gelecek İçin İyi Bilimsel Program Geliştirmek: Bir Sınıf Öğretmeninin Perspektifi" adlı çalışmasında dokuz öğretmenle görüşmeler yapıp, dört öğretmeni de gözlemlemiştir. Pilot okul olarak okul bazında program geliştiren bu öğretmenlerden üç görevi yapmaları istenmiştir:

1-Kendi öğretme felsefelerini özetlemelerini,

2-Değerlendirme ve planlama için sonuçlara bağlı bir yaklaşım ortaya koymalarını,

3- Okul bazında kendi programlarını geliştirme ve yazma için katılımlarını

Bu araştırma sonucunda öğretmenlerin okul bazında program geliştirmeyi güçlü bir şekilde destekledikleri belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenler "ilk olarak sınıfta uygulamaya müsait olmayan programları uygulamak istemediklerini, kendi oluşturdukları esnek programları uygulamak istediklerini belirtmişlerdir. İkinci olarak, bir okula yeni bir müfredat verildiğinde uygulama sürecinde gerekli alt yapı oluşturulmalı, öğretmenlere okul bazında program geliştirme sürecini daha iyi anlamaları için yardım edecek profesyonel gelişim ve dikkatli bir planlama sağlanmalı ve buna önem verilmelidir" şeklinde görüş bildirmişlerdir (Bolstad, 2004).

Lauridsen, 2003 yılında yaptığı “Program geliştirme sürecine öğretmenlerin bakış açısı” konulu tez çalışmasında öğretmenlerin program geliştirme ile ilgili algıları şunu açığa çıkarmıştır: Öğretmenler program geliştirme sürecinin teknik bilgisine ve katılım isteğine sahiptir. Program geliştirme sürecinin ilk iki teknik yanı program geliştirmenin iç ve dış faktörler tarafından etkilenmesidir. Üçüncü olarak, öğretmenlerin tartışma ve müzakere yaklaşımlarının fark edilmesidir ve bu zaman geçtikçe oluşan ve etkilenen bir süreçtir. Son olarak ortaya çıkan algı ise, program geliştirme sürecinin bir dizi basamaktan meydana geldiğidir; bu basamaklar her zaman ardışık ya da doğrusal bir sırada değildir. Toplu olarak bunlar öğretmenlerin program geliştirme sürecinin teknik yönden algılarını oluştururlar. Öğretmenlerin program geliştirme süreç algıları ayrıca duygusal yönleri de içerir. Bunlardan ilki, program geliştirme sürecine dahil olan grubun boyutunun etkisinin algılanmasıdır. İkincisi, öğretmenin kendisini diğer öğretmenler ve devlet standartları arasında köprü olarak hissetmesidir. Ardından, öğretmenlerin program geliştirme sürecini tek başına bir grup dinamiği olmaksızın kaldırılamaz ya da uygulanamaz bir süreç olarak algılamalarıdır. Program geliştirme ile ilgilenmek , geliştirilmiş müfredata karşı bir yatırım ve sahiplik duygusu yaratır. Bunlar bu çalışmadan çıkarılan öğretmenin program gelişim sürecine karşı algılanan duygusal yönlerdir (Lauridsen, 2003).

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, örneklem grubuna ait genel bilgiler, veri toplama aracı, veri toplama aracının geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları, veri toplama aracının uygulanması, elde edilen verilerin analizleri ve kullanılan istatistikî yöntemler açıklanmıştır.

Araştırmanın Modeli

Sınıf öğretmeni adaylarının program geliştirme yeterlikleri hakkındaki görüşlerini belirlemeye yönelik bu araştırma modeli "tarama modeli" şeklindedir.

Sınıf öğretmeni adaylarının program geliştirme yeterlikleri hakkındaki görüşlerini belirlemeye yönelik olarak araştırma kapsamında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı III. ve IV. sınıf öğrencileri ile Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı III. ve IV. sınıf öğrencilerinin görüşlerine başvurulmuş, bunun için geliştirilen veri toplama aracı uygulanmıştır (Bakınız Ek 1).

Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini, 2004-2005 öğretim yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi İlköğretim Bölümü sınıf öğretmenliği anabilim dalı III. ve IV. sınıf öğrencileri ile Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı III. ve IV. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümünde Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı III. ve IV. Sınıf öğrenci sayısı 220'dir. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi İlköğretim Bölümü sınıf öğretmenliği anabilim dalı III. ve IV. sınıf öğrencileri ise 213'dür.

Öğrencilerin tamamına ulaşma gücünü dikkate alınarak çalışma grubu 350 öğrenciden oluşmuştur. Aşağıda çalışma grubu hakkında ayrıntılı bilgiler verilmiştir.

Çalışma Grubuna İlişkin Genel Bilgiler

Çizelge 2.1 Öğrencilerin Üniversitelerine Göre Dağılımı

ÜNİVERSİTE	f	%
Ankara Üniversitesi	158	53,3
Kırıkkale Üniversitesi	192	56,7
Toplam	350	100

Çizelge 2.1'de görüldüğü gibi araştırmaya katılanların %53,3'ünü Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi öğrencileri, %56,7'sini ise Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan alt grupların oranlarının birbirine yakın olmasına dikkat edilmiştir. Böylece yapılacak karşılaştırmaların güvenilirliğinin yüksek olması amaçlanmıştır. Aşağıda çalışma grubunun sınıflara göre dağılımı verilmiştir.

Çizelge 2.2 Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı

SINIF	f	%
III.Sınıf	117	40,9
IV.Sınıf	233	59,1
Toplam	350	100

Veri Toplama Teknikleri

Araştırmanın belirlenen amaçlara ulaşabilmesi ve uygun veri toplama aracının geliştirilebilmesi için ilgili literatür incelenmiş ve çeşitli görüşmelerle bu alandaki uzman görüşlerinden yararlanılmıştır.

Veri toplama aracı hazırlanırken Milli Eğitim Bakanlığının 2004 yılında yayımladığı "İlköğretim Öğretmenleri Yeterlikleri" ve Gökçe'nin 1999 yılında hazırladığı "İlköğretim Öğretmenlerinin Yeterlikleri" adlı çalışmalarından da yararlanılmıştır. Daha sonra ilgili alan uzmanlarının yapmış olduğu çalışmalar incelenmiş, söz konusu araç araştırmanın amacına uygun olacak şekilde yeniden düzenlenmiştir.

Veri toplama aracı, iki ayrı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler, ikinci bölümde ise 33 sorudan oluşan yeterlik maddeleri bulunmaktadır.

Veri toplama aracında yer alan maddelerde beşli derecelendirme ölçeği kullanılmıştır. Ölçek, "Çok İyi, İyi, Orta, Zayıf, Çok Zayıf" şeklinde en olumludan, en olumsuz seçeneğe doğru artan bir biçimde puanlanmıştır. Ölçek ile elde edilen aritmetik ortalama puanlarının derecelenmesi ve yorumlanması için istatistikteki sayıların gerçek alt ve üst değer alanı kavramından, (başka bir deyişle ölçekteki ifadelerin (seçeneklerin) içerdiği sayısal alan) hareket edilmiştir. Bu puanlamada en olumlu ifade 5, en olumsuz ifade ise 1 olarak kabul edilmiş ve yorumlanmıştır.) Veri toplama aracındaki önermelere katılma derecelerine verilen ağırlıklar ve bu ağırlıkların sınırları Çizelge 2.3'de belirtilmiştir.

Çizelge 2.3. Eğitimde Program Geliştirme Yeterlik Ölçeğinde Önermelere Katılma Derecelerine Verilen Ağırlıklar Ve Bu Ağırlıkların Sınırları

Ağırlık	Seçenek	Sınırlar
1	Çok Zayıf	1,00-1,79
2	Zayıf	1,80-2,59
3	Orta	2,60-3,39
4	İyi	3,40-4,19
5	Çok İyi	4,20-5,00

Geçerlik ve Güvenirlik

Veri toplama aracının amaca uygunluğunun irdelenmesi ve faktör analizinin (Principal Component Analysis) yapılabilmesi amacıyla, veri toplama aracı, çalışma grubunu temsil ettiği varsayılan sayıda A.Ü-EBF ile KKU-Eğt.Fak Öğrencilerinden oluşan 50 öğrenciye ön uygulama yapılmıştır. Bu grup daha sonra gerçek uygulama sürecine dahil edilmemiştir.

Veri toplama aracının *Cronbach Alpha* güvenlik katsayısı 0,91 olarak tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuç ile veri toplama aracının geçerli ve güvenilir olduğuna alan uzmanları ile birlikte karar verilmiştir.

Verilerin Toplanması

Elde edilen bu veriler doğrultusunda düzenlenen veri toplama araçları iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda, kişisel bilgiler ikinci kısımda ise araştırmanın amacına yanıt bulabilmek için hazırlanan maddeler ele almaktadır.

Veri toplama aracı, araştırma kapsamındaki öğrencilere aştırmacı tarafından ulaştırılmış ve cevaplanan veri toplama araçları yine aştırmacı tarafından toplanmıştır. Ayrıca, veri toplama aracının uygulanması sürecinde örneklem grubuna, araştırmanın amacı ve yapısı hakkında gerekli bilgi verilmiş ve açıklamalar yapılmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmanın genel amacı çerçevesinde cevapları aranan alt problemlere yönelik olarak toplanan veriler, önce veri kodlama formlarına işlenmiştir. Daha sonra bilgisayara aktarılan veriler üzerinden gerekli istatistiksel çözümler için SPSS 10.0 (The Statistical Packet for The Social Sciences) paket programından yararlanılmıştır. Anılan paket programdan yararlanarak;

- ◆ Öğrencilerin program geliştirme yeterliklerinin belirlenmesinde; frekans (f), yüzde(%), aritmetik ortalama ($\bar{X}$) ve standart sapma (SS) gibi istatistiksel ölçüm araçları kullanılmıştır.
- ◆ Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin görüşlerinin üniversite ve sınıf değişkenleri açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için, aritmetik ortalama ($\bar{X}$) ve standart sapma (SS), t-testi uygulanmıştır.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmaya katılan aday öğretmenlerden veri toplama aracı ile toplanan veriler, bu verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular ve yorumları yer almaktadır.

3.1 Öğretmen Adaylarıyla İlgili Bulgularının Üniversitelere Göre Değerlendirilmesi

Çizelge 3.1.1 Program Geliştirme Bilgi ve Becerisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
A.Ü	3	1,9	41	25,9	77	48,7	37	23,4	0	0	158	100	3,06	.75
K.K.Ü	4	21,1	97	50,5	71	37,0	16	8,3	4	2,1	192	100	3,42	.76
Toplam	7	2,0	138	39,4	148	42,3	53	15,1	4	1,1	350	100	3,26	.77

Çizelge3.1.1’de de görüldüğü gibi “Program geliştirme bilgi ve becerisi” yeterliğini araştırma kapsamında görüşleri alınan Ankara Üniversitesi öğrencilerinin %1,9’u kendisini bu alanda “çok iyi”, %25,9’u “iyi”, %48.7’si de “orta” düzeyde nitelerken, %23,4’ü “zayıf”, düzeyde oldukları yolunda görüş bildirmişlerdir. Aynı yeterlik alanında Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin ise %21,1’i “çok iyi”, %50,5’i “iyi”, %37,0’ı “orta”, %2,1’i “zayıf”, %2,1’i ise “çok zayıf” düzeyde olduklarını belirtmişlerdir.

Bu yeterliğe sahip olma düzeyinde ilişkin aritmetik ortalamalar incelendiğinde; “Program geliştirme bilgi ve becerisi” önermesine Ankara

Üniversitesi öğrencileri ($\bar{X}$: 3,06) şeklinde puan verilmiştir. Buna göre grup kendisini “orta” yeterlikte görmektedir. Kırıkkale Üniversitesi öğrencileri ise bu önermeye ($\bar{X}$: 3,42) şeklinde puan vermiştir. Buna göre de grup kendisini bu yeterlik alanında “iyi” düzeyde görmektedir.

Çizelge 3.1.2 Öğretmenlik Mesleğinde Program Geliştirme Bilgi, Becerisinin Önemi Kavramaya İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	F	%		
A.Ü	13	8,2	82	51,9	39	24,7	23	14,6	1	0,6	158	100	3,52	.86
K.K.Ü	42	21,9	104	54,2	34	17,7	8	4,2	4	2,1	192	100	3,89	.86
Toplam	55	15,7	186	53,1	73	20,9	31	8,9	5	1,4	350	100	3,72	.88

“Öğretmenlik mesleğinde program geliştirme bilgi, becerisinin önemini kavrama” yeterliğine sahip olma düzeyi hakkında görüş bildiren Ankara Üniversitesi öğrencilerinin %8,2’si “çok iyi”, %51,9’u “iyi”, %24,7’si “orta” düzeyde olduğunu belirtirken, %14,6’sı “zayıf”, %0,6’sı ise “çok zayıf” düzeyde olduklarını belirtmişlerdir. Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin ise %21,9’u kendisini bu alanda “çok iyi”, %54,2’si “iyi”, %17,7’si “orta”, %4,2’si “zayıf” düzeyde nitelendirirken %2,1’i de “çok zayıf” düzeyinde nitelendirmiştir.

Bu yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,52, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,89’dur. Buna göre her iki grubun ortalaması da “iyi” düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.1.3 Program Geliştirme ile İlgili Temel Kavramlar Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	F	%		
A.Ü	9	5,7	70	44,3	58	36,7	21	13,3	0	0	158	100	3,42	.79
K.K.Ü	16	8,3	86	44,8	78	40,6	9	4,7	3	1,6	192	100	3,53	.77
Toplam	25	7,1	156	44,6	136	38,9	30	8,6	3	0,9	350	100	3,48	.78

Çizelge 3.1.3 'de de görüldüğü gibi "Program geliştirme ile ilgili temel kavramlar bilgisi" yeterliğini araştırma kapsamında görüşleri alınan Ankara Üniversitesi'nde öğrenim gören aday öğretmenlerden %5,7'si kendisini bu alanda "çok iyi", %44,3'ü "iyi", %36,7'si de "orta" düzeyde nitelerken, %13,3'ü "zayıf" düzeyde oldukları yolunda görüş bildirmişlerdir. Kırıkkale Üniversitesi'nde öğrenim gören aday öğretmenlerin ise %8,3'ü kendisini bu alanda "çok iyi", %44,8'i "iyi", %40,6'sı de "orta" düzeyde nitelerken, %4,7'si "zayıf", %1,6'sı "çok zayıf" düzeyde olduklarını belirtmişlerdir.

Bu yeterlik hakkındaki aritmetik ortalamalar incelendiğinde; kendi görüşlerine göre iki grubun öğrencileri de bu yeterliğe "iyi" düzeyde sahiptirler.

Çizelge 3.1.4 Eğitimde Program Geliştirmenin Sosyal-Tarihi-Felsefi Temelleri Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
A.Ü	4	2,5	20	12,7	69	43,7	53	33,5	12	7,6	158	100	2,68	.88
K.K.Ü	11	5,7	40	20,8	78	40,6	46	24,0	17	8,9	192	100	2,90	1.01
Toplam	15	4,3	60	17,1	147	42,0	99	28,3	29	8,3	350	100	2,80	.96

Çizelge 3.1.4 'de de görüldüğü gibi A.Ü öğrencileri dördüncü maddede yer alan “Eğitimde program geliştirmenin sosyal-tarihi-felsefi temelleri bilgisi” yeterliğine %2,5 oranında “çok iyi”, %12,7 oranında “iyi”, %43,7 oranında “orta”, %33,5 oranında “zayıf”, %7,6 oranında “çok zayıf” oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. K.K.Ü öğrencileri ise %5,7 oranında “çok iyi”, %20,8 oranında “iyi”, %40,6 oranında “orta”, %24,0 oranında “zayıf”, %8,9 oranında “çok zayıf” olduklarını ifade etmişlerdir.

Bu yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 2,68, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 2,90'dır. Buna göre her iki grubun ortalaması da “orta” düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.1.5 Programın Düzeyini Öğrencilerin İhtiyaçları İle Eşleştirebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
A.Ü	21	13,3	53	33,5	64	40,5	16	10,1	4	2,5	158	100	3,44	.93
K.K.Ü	35	18,2	93	48,4	49	25,5	12	6,3	3	1,6	192	100	3,75	.87
Toplam	56	16,0	146	41,7	113	32,3	28	8,0	7	2,0	350	100	3,61	.91

Beşinci madde olan “Programın düzeyini öğrencilerin ihtiyaçları ile eşleştirebilme” yeterliğine ise A.Ü.'deki aday öğretmenlerin %13,3'ü “çok iyi”, %33,5'i “iyi”, %40,5'i “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %10,1'i kendilerini bu alanda “zayıf”, %2,5'i de “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir. Söz konusu yeterliğe K.K.Ü'deki aday öğretmenlerin %18,2'si “çok iyi”, %48,4'ü “iyi”, %25,5'i “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %6,3'ü kendilerini bu alanda “zayıf”, %1,6'sı de “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bu yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,44, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,75'dir. Buna göre her iki grubun ortalaması da "iyi" düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.1.6 Eğitim Programı Öğeleri (amaç, içerik, öğretim süreçleri, değerlendirme) Arasındaki İlişkileri Kurabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
A.Ü	30	19,0	82	51,5	38	24,1	6	3,8	2	1,3	158	100	3,83	.82
K.K.Ü	63	32,8	98	51,0	26	13,5	4	2,1	1	0,5	192	100	4,13	.76
Toplam	93	26,6	180	51,4	64	18,3	10	2,9	3	0,9	350	100	4,00	.80

Altıncı maddede yer alan "Eğitim Programı öğeleri (amaç, içerik, öğretim süreçleri, değerlendirme) arasındaki ilişkileri kurabilme" yeterliğine A.Ü.'deki aday öğretmenlerin %19,0'ı "çok iyi", %51,5'i "iyi", %24,1'i "orta" düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %3,8'i kendilerini bu alanda "zayıf", %1,3'ü de "çok zayıf" düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir. Söz konusu yeterliğe K.K.Ü'deki aday öğretmenlerin %32,8'i "çok iyi", %51,0'ı "iyi", %13,5'i "orta" düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %2,1'i kendilerini bu alanda "zayıf", %0,5'i de "çok zayıf" düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bu yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,83, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 4,13'tür. Buna göre her iki grubun ortalaması da "iyi" düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.1.7 Bir Eğitim Programı İçin Amaçları Formüle Edebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
A.Ü	22	13,9	59	37,3	66	41,8	11	7,0	0	0	158	100	3,58	.81
K.K.Ü	24	12,5	88	45,8	61	31,8	19	9,9	0	0	192	100	3,60	.83
Toplam	46	13,1	147	42,0	127	36,3	30	8,6	0	0	350	100	3,59	.82

Çizelge 3.1.7 'de de görüldüğü gibi A.Ü öğrencileri yedinci maddede yer alan ““Bir eğitim programı için amaçları formüle edebilme” yeterliğine %13,9 oranında “çok iyi”, %37,3 oranında “iyi”, %41,8 oranında “orta”, %7,0 oranında “zayıf” oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. K.K.Ü öğrencileri ise %12,5 oranında “çok iyi”, %45,8 oranında “iyi”, %31,8 oranında “orta”, %9,9 oranında “zayıf” olduklarını ifade etmişlerdir.

Yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,58, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,60'dır. Buna göre her iki grubun ortalaması da “iyi” düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.1.8 Amaçları Öğrenci Seviyesine Göre Düzenleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
A.Ü	17	13,9	61	38,6	70	44,3	10	6,3	0	0	158	100	3,53	.77
K.K.Ü	42	12,5	110	57,3	35	18,2	4	2,1	1	0,5	192	100	3,97	.73
Toplam	59	13,1	171	48,9	105	30,0	14	4,0	1	0,3	350	100	3,78	.77

“Amaçları öğrenci seviyesine göre düzenleyebilme” hakkında görüş bildiren Ankara Üniversitesi öğrencilerinin %13,9’u “çok iyi”, %38,6’sı “iyi”, %44,3’ü “orta” düzeyde olduğunu belirtirken, %6,3’ü “zayıf düzeyde olduklarını belirtmişlerdir. Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin ise %12,5’i kendisini bu alanda “çok iyi”, %57,3’ü “iyi”, %18,2’si “orta”, %2,1’i “zayıf” düzeyde nitelendirirken %0,5’i de “çok zayıf” düzeyinde nitelendirmiştir.

Bu yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,53, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,97’dir. Buna göre her iki grubun ortalaması da “iyi” düzeyine denk gelmektedir

Çizelge 3.1.9 Eğitimde Program Geliştirme Sürecinde Amaçları (Bilişsel, Duyuşsal, Psikomotor) Değişik Düzeylerde Formüle Edebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
A.Ü	20	12,7	75	47,5	51	32,3	10	6,3	2	1,3	158	100	3,63	.83
K.K.Ü	33	17,2	85	44,3	56	29,2	16	8,3	2	1,0	192	100	3,68	.89
Toplam	53	15,1	160	45,7	107	30,6	26	7,4	4	1,1	350	100	3,66	.86

Çizelge 3.1.9 ‘da da görüldüğü gibi A.Ü öğrencileri yedinci maddede yer alan “Eğitimde Program geliştirme sürecinde amaçları değişik düzeylerde formüle edebilme(Bilişsel, Duyuşsal, Psikomotor)” yeterliğine %12,7 oranında “çok iyi”, %47,5 oranında “iyi”, %32,3 oranında “orta”, %6,3 oranında “zayıf”, %1,3 oranında “çok zayıf” oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. K.K.Ü öğrencileri ise %17,2 oranında “çok iyi”, %44,3 oranında “iyi”, %29,2 oranında “orta”, %8,3 oranında “zayıf”, %1,0 oranında “çok zayıf” olduklarını ifade etmişlerdir.

Yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,63, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,68'dir. Buna göre her iki grubun ortalaması da "iyi" düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.1.10 İçeriğin Sınırlarını Yerel Özellikleri Göz Önüne Alarak Öğretim Programlarına Göre Belirleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
A.Ü	22	13,9	64	40,5	55	34,8	16	10,1	1	0,6	158	100	3,56	.87
K.K.Ü	29	9,9	84	43,8	70	36,5	15	7,8	4	2,1	192	100	3,51	.85
Toplam	41	11,7	148	42,3	125	35,7	31	8,9	5	1,4	35	100	3,54	.86

"İçeriğin sınırlarını yerel özellikleri göz önüne alarak öğretim programlarına göre belirleyebilme" hakkında görüş bildiren Ankara Üniversitesi öğrencilerinin %13,9'u "çok iyi", %40,5'i "iyi", %34,8'i "orta" düzeyde olduğunu belirtirken, %10,1'i "zayıf", %0,6'sı "çok zayıf" düzeyde olduklarını belirtmişlerdir. Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin ise %9,9'u kendisini bu alanda "çok iyi", %43,8'i "iyi", %36,5'i "orta", %7,8'i "zayıf" düzeyde nitelendirirken %2,1'i de "çok zayıf" düzeyinde nitelendirmiştir.

Bu yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,56, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,51'dir. Buna göre her iki grubun ortalaması da "iyi" düzeyine denk gelmektedir

Çizelge 3.1.11 İçeriği Konuların Özelliklerine Göre Belirleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
A.Ü	30	19,0	76	48,1	44	27,8	8	5,1	0	0	158	100	3,81	.79
K.K.Ü	38	19,8	111	57,8	35	18,2	5	2,6	3	1,6	192	100	3,91	.78
Toplam	68	19,4	187	53,4	79	22,6	13	3,7	3	0,9	350	100	3,86	.79

Çizelge 3.1.11 'de de görüldüğü gibi A.Ü öğrencileri onbirinci maddede yer alan "İçeriği konuların özelliklerine göre belirleyebilme" yeterliğine %19,0 oranında "çok iyi", %48,1 oranında "iyi", %27,8 oranında "orta", %5,1 oranında "zayıf" oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. K.K.Ü öğrencileri ise %19,8 oranında "çok iyi", %57,8 oranında "iyi", %18,2 oranında "orta", %2,6 oranında "zayıf", %1,6 oranında "çok zayıf" olduklarını ifade etmişlerdir.

Yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,81, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,91'dir. Buna göre her iki grubun ortalaması da "iyi" düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.1.12 İçeriği Öğrenci Hazırbulunuşluğuna Göre Belirleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
A.Ü	27	17,1	85	53,8	36	22,8	10	6,3	0	0	158	100	3,81	.78
K.K.Ü	43	22,4	93	48,4	45	23,4	8	4,2	3	1,6	192	100	3,85	.86
Toplam	70	20,0	178	50,9	81	23,1	18	5,1	3	0,9	350	100	3,84	.83

Onikinci madde olan “İçeriği öğrenci hazır bulunuşluğuna göre belirleyebilme” yeterliğine ise A.Ü.’deki aday öğretmenlerin %17,1’i “çok iyi”, %53,8’i “iyi”, %22,8’i “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %6,3’ü kendilerini bu alanda “zayıf düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir. Söz konusu yeterliğe K.K.Ü’deki aday öğretmenlerin %22,4’ü “çok iyi”, %48,4’ü “iyi”, %23,4’ü “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %4,2’si “zayıf”, %1,6’sı de “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bu yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,81, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,85’dir. Buna göre her iki grubun ortalaması da “iyi” düzeyine denk gelmektedir

Çizelge 3.1.13 İçeriği Öğrencilerin Yetenek ve Öğrenme Stillere Göre Belirleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
A.Ü	22	13,9	95	60,1	36	22,8	5	3,2	0	0	158	100	3,84	.68
K.K.Ü	25	13,0	100	52,1	59	30,7	8	4,2	0	0	192	100	3,73	.73
Toplam	47	13,4	195	55,7	95	27,1	13	3,7	0	0	350	100	3,78	.71

Çizelge 3.1.13’de de görüldüğü gibi A.Ü öğrencileri onüçüncü maddede yer alan “İçeriği öğrencilerin yetenek ve öğrenme stillerine göre belirleyebilme” yeterliğine %13,9 oranında “çok iyi”, %60,1 oranında “iyi”, %22,8 oranında “orta”, %3,2 oranında “zayıf” oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. K.K.Ü öğrencileri ise %13,0 oranında “çok iyi”, %52,1 oranında “iyi”, %30,7 oranında “orta”, %4,2 oranında “zayıf” olduklarını ifade etmişlerdir.

Yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,84, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,73'tür. Buna göre her iki grubun ortalaması da "iyi" düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.1.14 İçeriği Öğrencilerin Özel Eğitim Gereksinimlerine Göre Belirleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
A.Ü	17	10,8	69	43,7	49	31,0	21	13,3	2	1,3	158	100	3,49	.90
K.K.Ü	15	7,8	81	42,2	78	40,6	14	7,3	4	2,1	192	100	3,46	.82
Toplam	32	9,1	150	42,9	127	36,3	35	10,0	6	1,7	350	100	3,47	.85

On dördüncü madde olan "İçeriği öğrencilerin özel eğitim gereksinimlerine göre belirleyebilme" yeterliğine ise A.Ü.'deki aday öğretmenlerin %10,8'i "çok iyi", %43,7'si "iyi", %31'i "orta" düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %13,3'ü "zayıf", %1,3'ü de "çok zayıf" düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir. Söz konusu yeterliğe K.K.Ü'deki aday öğretmenlerin %7,8'i "çok iyi", %42,2'si "iyi", %40,6'sı "orta" düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %7,3'ü "zayıf", %2,1'i de "çok zayıf" düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bu yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,49, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,46'dır. Buna göre her iki grubun ortalaması da "iyi" düzeyine denk gelmektedir

Çizelge 3.1.15 İçerik Düzeni, Analiz Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
A.Ü	15	9,5	58	36,7	56	35,4	29	18,4	0	0	158	100	3,37	.89
K.K.Ü	11	5,7	83	43,2	78	40,6	18	9,4	2	1,0	192	100	3,43	.78
Toplam	26	7,4	141	40,3	134	38,3	47	13,4	2	0,6	350	100	3,40	.83

Çizelge 3.1.15'de de görüldüğü gibi A.Ü öğrencileri on beşinci maddede yer alan "İçerik düzeni, analiz bilgisi" yeterliğine %9,5 oranında "çok iyi", %36,7 oranında "iyi", %35,4 oranında "orta", %18,4 oranında "zayıf" oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. K.K.Ü öğrencileri ise %5,7 oranında "çok iyi", %43,2 oranında "iyi", %40,6 oranında "orta", %9,4 oranında "zayıf" %1 oranında da "çok zayıf" olduklarını ifade etmişlerdir.

Yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,37, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,43'tür. Buna göre A.Ü öğrencilerinin ortalaması "orta" K.Ü öğrencilerinin ortalaması ise "iyi" düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.1.16 Öğrenciler Arasındaki Farklılıkları Tespit Ederek Öğretme - Öğrenme Sürecini Bireysel Farklılıklara Göre Düzenleyip Çeşitlendirebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
A.Ü	22	13,9	74	46,8	45	28,5	16	10,1	1	0,6	158	100	3,63	.86
K.K.Ü	23	12,0	86	44,8	66	34,4	15	7,8	2	1,0	192	100	3,58	.83
Toplam	45	12,9	160	45,7	111	31,7	31	8,9	3	0,9	350	100	3,60	.85

“Öğrenciler arasındaki farklılıkları tespit ederek öğretme - öğrenme sürecini bireysel farklılıklara göre düzenleyip çeşitlendirebilme” hakkında görüş bildiren Ankara Üniversitesi öğrencilerinin %13,9’u “çok iyi”, %46,8’i “iyi”, %28,5’i “orta” düzeyde olduğunu belirtirken, %10,1’i “zayıf”, %0,6’sı “çok zayıf” düzeyde olduklarını belirtmişlerdir. Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin ise %12’si kendisini bu alanda “çok iyi”, %44,8’i “iyi”, %34,4’ü “orta”, %7,8’i “zayıf” düzeyde nitelendirirken %1’i de “çok zayıf” düzeyinde nitelendirmiştir.

Bu yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,63, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,58’dir. Buna göre her iki grubun ortalaması da “iyi” düzeyine denk gelmektedir

Çizelge 3.1.17 Farklı Ön Yaşantıları Dikkate Alarak, Öğrenme Ortamlarını Düzenleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
A.Ü	16	10,1	87	55,1	43	27,2	10	6,3	2	1,3	158	100	3,66	.79
K.K.Ü	17	8,9	97	50,5	66	34,4	8	4,2	4	2,1	192	100	3,59	.79
Toplam	33	9,4	184	52,6	109	31,1	18	5,1	6	1,7	350	100	3,62	.79

Çizelge 3.1.17’de de görüldüğü gibi A.Ü öğrencileri on yedinci maddede yer alan “Farklı ön yaşantıları dikkate alarak, öğrenme ortamlarını düzenleyebilme” yeterliğine %10,1 oranında “çok iyi”, %55,1 oranında “iyi”, %27,2 oranında “orta”, %6,3 oranında “zayıf”, %1,3 oranında da “çok zayıf” oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. K.K.Ü öğrencileri ise %8,9 oranında “çok iyi”, %50,5 oranında “iyi”, %34,4 oranında “orta”, %4,2 oranında “zayıf” %2,1 oranında da “çok zayıf” olduklarını ifade etmişlerdir.

Yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,66, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,59’dur. Buna

göre her iki grubun ortalaması da “iyi” düzeyine denk gelmektedir

Çizelge 3.1.18 Öğrenme-Öğretme Yaklaşımları Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
A.Ü	55	34,8	51	32,3	42	26,6	10	6,3	0	0	158	100	3,95	.93
K.K.Ü	39	20,3	66	34,4	63	32,8	19	9,9	5	2,6	192	100	3,59	1.00
Toplam	94	26,9	117	33,4	105	30,0	29	8,3	5	1,4	350	100	3,76	.87

On sekizinci madde olan “Öğrenme-Öğretme yaklaşımları bilgisi (Tam öğrenme-İşbirlikçi öğr.-Yapılandırmacı öğr. vb.)” yeterliğine ise A.Ü.’deki aday öğretmenlerin %34,8’i “çok iyi”, %32,3’ü “iyi”, %26,6’sı “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %6,3’ü kendilerini bu alanda “zayıf düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir. Söz konusu yeterliğe K.K.Ü’deki aday öğretmenlerin %20,3’ü “çok iyi”, %34,4’ü “iyi”, %32,8’i “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %9,9’u “zayıf”, %2,6’sı de “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bu yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,95, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,59’dur. Buna göre her iki grubun ortalaması da “iyi” düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.1.19 Öğretim Stratejileri Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
A.Ü	41	25,9	66	41,8	40	25,3	11	7,0	0	0	158	100	3,86	.88
K.K.Ü	45	23,4	92	47,9	40	20,8	14	7,3	1	0,5	192	100	3,86	.87
Toplam	86	24,6	158	45,1	80	22,9	25	7,1	1	0,5	350	100	3,86	.87

Çizelge 3.1.19’da da görüldüğü gibi A.Ü öğrencileri on dokuzuncu maddede yer alan “Öğretim stratejileri bilgisi” yeterliğine %25,9 oranında “çok iyi”, %41,8 oranında “iyi”, %25,3 oranında “orta”, %7,0 oranında “zayıf” oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. K.K.Ü öğrencileri ise %23,4 oranında “çok iyi”, %47,9 oranında “iyi”, %20,8 oranında “orta”, %7,3 oranında “zayıf” %0,5 oranında da “çok zayıf” olduklarını ifade etmişlerdir.

Yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre her iki grubun da ortalaması da 3,86 puan ile “iyi” düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.1.20 Belirli Öğrenme Güçlüklerini Desteklemek İçin Öğretim Stratejilerini Uyarlayabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
A.Ü	22	13,9	68	43,0	50	31,6	18	11,4	0	0	158	100	3,59	.86
K.K.Ü	26	13,5	81	42,2	63	32,8	20	10,4	2	1,0	192	100	3,56	.88
Toplam	48	13,7	149	42,6	113	32,3	38	10,9	2	0,6	350	100	3,58	.87

Yirminci madde olan “Belirli öğrenme güçlüklerini desteklemek için öğretim stratejilerini uyarlayabilme” yeterliğine ise A.Ü.’deki aday öğretmenlerin %13,9’u “çok iyi”, %43’ü “iyi”, %31,6’sı “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %11,4’ü “zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir. Söz konusu yeterliğe K.K.Ü’deki aday öğretmenlerin %13,5’i “çok iyi”, %42,2’si “iyi”, %32,8’i “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %10,4’ü “zayıf”, %1’i de “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bu yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,59, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,56’dır. Buna göre her iki grubun ortalaması da “iyi” düzeyine denk gelmektedir

Çizelge 3.1.21 Öğretim Yöntemlerinin Temel Özellikleri Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
A.Ü	43	27,2	55	34,8	50	31,6	10	6,3	0	0	158	100	3,82	.86
K.K.Ü	41	21,4	91	47,4	52	27,1	5	2,6	3	1,6	192	100	3,84	.88
Toplam	84	24,0	146	41,7	102	29,1	15	4,3	3	0,9	350	100	3,83	.86

Çizelge 3.21’de de görüldüğü gibi A.Ü öğrencileri yirmi birinci maddede yer alan “Öğretim Yöntemlerinin Temel Özellikleri Bilgisi” yeterliğine %27,2 oranında “çok iyi”, %34,8 oranında “iyi”, %31,6 oranında “orta”, %6,3 oranında “zayıf” oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. K.K.Ü öğrencileri ise %21,4 oranında “çok iyi”, %47,4 oranında “iyi”, %27,1 oranında “orta”, %2,6 oranında “zayıf” %1,6 oranında da “çok zayıf” olduklarını ifade etmişlerdir.

Yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,82, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,84’dür. Buna her iki grubun da ortalaması “iyi” düzeyine denk gelmektedir

Çizelge 3.1.22 Öğrencilerin Kapasitelerini En Üst Düzeyde Kullanabilmeleri İçin Farklı Yöntemler ve Teknikler Kullanabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
A.Ü	29	18,4	70	44,3	45	28,5	14	8,9	0	0	158	100	3,72	.86
K.K.Ü	33	17,2	93	48,4	54	28,1	9	4,7	3	1,6	192	100	3,75	.85
Toplam	62	17,7	163	46,6	99	28,3	23	6,6	3	0,9	350	100	3,73	.85

Yirminci ikinci madde olan “Öğrencilerin kapasitelerini en üst düzeyde kullanabilmeleri için farklı yöntemler ve teknikler kullanabilme” yeterliğine ise A.Ü.’deki aday öğretmenlerin %18,4’ü “çok iyi”, %44,3’ü “iyi”, %28,5’i “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %8,9’u “zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir. Söz konusu yeterliğe K.K.Ü’deki aday öğretmenlerin %17,2’si “çok iyi”, %48,4’ü “iyi”, %28,1’i “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %4,7’si “zayıf”, %1,6’sı da “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bu yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,72, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,75’dir. Buna göre her iki grubun ortalaması da “iyi” düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.1.23 Öğrenme-Öğretme Sürecinde Gerekli Olan Öğretim Teknolojisi Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
A.Ü	59	37,3	65	41,1	32	20,3	2	1,3	0	0	158	100	4,14	.78
K.K.Ü	74	38,5	75	39,1	29	15,1	9	4,7	5	2,6	192	100	4,06	.97
Toplam	133	38,0	140	40,0	61	17,4	11	3,1	5	1,4	350	100	4,10	.89

Çizelge 3.1.23 'de de görüldüğü gibi yirmi üçüncü maddede yer alan "Öğrenme-Öğretme sürecinde gerekli olan öğretim teknolojisi bilgisi(Tepegöz, Slayt mak .Data show vb.)" yeterliğine A.Ü öğrencileri %37,3 oranında "çok iyi", %41,1 oranında "iyi", %20,3 oranında "orta", %1,3 oranında "zayıf" oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. K.K.Ü öğrencileri ise %38,5 oranında "çok iyi", %39,1 oranında "iyi", %15,1 oranında "orta", %4,7 oranında "zayıf" %2,6 oranında da "çok zayıf" olduklarını ifade etmişlerdir.

Yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 4,14, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 4,06'dır. Buna göre her iki grubun ortalaması da "iyi" düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.1.24 Öğrenen merkezli Ders Planları Hazırlayabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
A.Ü	56	35,4	73	46,2	22	13,9	7	4,4	0	0	158	100	4,12	1.11
K.K.Ü	49	25,5	105	54,7	26	13,5	9	4,7	3	1,6	192	100	3,97	1.05
Toplam	105	30,0	178	50,9	48	13,7	16	4,6	3	0,9	350	100	4,04	.83

“Öğrenen merkezli ders planları hazırlayabilme” yeterliğine ise A.Ü’de öğrenim gören aday öğretmenlerin %35,4’ü “çok iyi”, %46,2’si “iyi”, %13,9’u “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %4,4’ü “zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir. K.Ü öğrencilerinin ise %25,5’i “çok iyi”, %54,7’si “iyi”, %13,5’i “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %4,7’si “zayıf”, %1,6’sı da “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bu yeterliğin aritmetik ortalama sonuçları incelendiğinde Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 4,12, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,97’dir. Buna göre her iki grubun ortalaması da “iyi” düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.1.25 Ünitelendirilmiş Yıllık Plan Hazırlayabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
A.Ü	15	9,5	31	19,6	45	28,5	54	34,2	13	8,2	158	100	2,87	1.11
K.K.Ü	18	9,4	67	34,9	64	33,3	29	15,1	14	7,3	192	100	3,23	1.05
Toplam	33	9,4	98	28,0	109	31,1	83	23,7	27	7,7	350	100	3,07	1.09

“Ünitelendirilmiş yıllık plan hazırlayabilme” yeterliğine ise A.Ü’de öğrenim gören aday öğretmenlerin %9,5’i “çok iyi”, %19,6’sı “iyi”, %28,5’i “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %34,2’si “zayıf”, %8,2’si “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir. K.Ü öğrencilerinin ise %9,4’ü “çok iyi”, %34,9’u “iyi”, %33,3’ü “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %15,1’i “zayıf”, %7,3’ü de “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bu yeterliğin aritmetik ortalama sonuçları incelendiğinde Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 2,87, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,23’dir. Buna göre her iki grubun ortalaması da “orta” düzeyine denk gelmektedir.

**Çizelge 3.1.26 Çoklu Zeka Kuramına Uygun Ders Planları
Hazırlayabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri**

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
A.Ü	50	31,6	71	44,5	26	16,5	10	6,3	1	0,6	158	100	4,00	.89
K.K.Ü	25	13,0	69	35,9	72	37,5	19	9,9	7	3,6	192	100	3,44	.96
Toplam	75	21,4	140	40,0	98	28,0	29	8,3	8	2,3	350	100	3,70	.97

Çizelge 3.1.26.'da da görüldüğü gibi yirmi altıncı maddede yer "Çoklu zeka kuramına uygun ders planları hazırlayabilme" yeterliğine A.Ü öğrencileri %31,6 oranında "çok iyi", %44,5 oranında "iyi", %16,5 oranında "orta", %6,3 oranında "zayıf", %0,6 oranında "çok zayıf" oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. K.K.Ü öğrencileri ise %13 oranında "çok iyi", %35,9 oranında "iyi", %37,5 oranında "orta", %9,9 oranında "zayıf" %3,6 oranında da "çok zayıf" olduklarını ifade etmişlerdir.

Yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 4,00, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,44'dür. Buna göre her iki grubun ortalaması da "iyi" düzeyine denk gelmektedir.

**Çizelge 3.1.27 Belirtke Tablosu Hazırlayabilmeye İlişkin Öğrenci
Görüşleri**

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	F	%	f	%		
A.Ü	25	15,8	45	28,5	57	36,1	27	17,1	4	2,5	158	100	3,37	1.02
K.K.Ü	26	13,5	72	37,5	59	30,7	26	13,5	9	4,7	192	100	3,41	1.03
Toplam	51	14,6	117	33,4	116	33,1	53	15,1	13	3,7	350	100	3,40	1.02

Yirminci yedinci madde olan “Belirtke tablosu hazırlayabilme” yeterliğine ise A.Ü.’deki aday öğretmenlerin %15,8’i “çok iyi”, %28,5’i “iyi”, %36,1’i “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %17,1’i “zayıf”, %2,5’i “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir. Söz konusu yeterliğe K.K.Ü’deki aday öğretmenlerin %13,5’i “çok iyi”, %37,5’i “iyi”, %30,7’si “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %13,5’i “zayıf”, %4,7’si da “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bu yeterliğe sahip olma düzeyinde ilişkin aritmetik ortalamalar incelendiğinde Ankara Üniversitesi öğrencileri ($\bar{X}$: 3,37) şeklinde puan verilmiştir. Buna göre grup kendisini “orta” yeterlikte görmektedir. Kırıkkale üniversitesi öğrencileri ise bu önermeye ($\bar{X}$: 3,41) şeklinde puan vermiştir. Buna göre de grup kendisini bu yeterlik alanında “iyi” düzeyde görmektedir.

Çizelge 3.1.28 Ünitelendirilmiş Yıllık Plan Hazırlayabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
A.Ü	17	10,8	68	43,0	52	32,9	16	10,1	5	3,2	158	100	3,48	.92
K.K.Ü	26	13,5	98	51,0	56	29,2	9	4,7	3	1,6	192	100	3,70	.81
Toplam	43	12,3	166	47,4	108	30,9	25	7,1	8	2,3	350	100	3,60	.87

“Ünitelendirilmiş yıllık plan hazırlayabilme” yeterliğine ise A.Ü’de öğrenim gören aday öğretmenlerin %10,8’i “çok iyi”, %43’ü “iyi”, %32,9’u “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %10,1’i “zayıf”, %3,2’si “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir. K.Ü öğrencilerinin ise %13,5’i “çok iyi”, %51’i “iyi”, %29,2’si “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %4,7’si “zayıf”, %1,6’sı de “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bu yeterliğin aritmetik ortalama sonuçları incelendiğinde Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,48, Kırıkkale

Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,70'dir. Buna göre her iki grubun ortalaması da "iyi" düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.1.29 Eğitim Programlarını Eleştirel Bir Gözle Değerlendirebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
A.Ü	16	10,1	62	39,2	59	37,3	16	10,1	5	3,2	158	100	3,43	.91
K.K.Ü	33	17,2	72	37,5	70	36,5	12	6,3	5	2,6	192	100	3,60	.93
Toplam	49	14,0	134	38,3	129	36,9	28	8,0	10	2,9	350	100	3,52	.92

Çizelge 3.29'da da görüldüğü gibi yirmi dokuzuncu maddede yer "Eğitim programlarını eleştirel bir gözle değerlendirilme" yeterliğine A.Ü öğrencileri %10,1 oranında "çok iyi", %39,2 oranında "iyi", %37,3 oranında "orta", %10,1 oranında "zayıf", %3,2 oranında "çok zayıf" oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. K.K.Ü öğrencileri ise %17,2 oranında "çok iyi", %37,5 oranında "iyi", %36,5 oranında "orta", %6,3 oranında "zayıf" %2,6 oranında da "çok zayıf" olduklarını ifade etmişlerdir.

Yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,43, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,60'dır. Buna göre her iki grubun ortalaması da "iyi" düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.1.30 Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	F	%	f	%	f	%		
A.Ü	18	11,4	51	32,3	52	32,9	27	17,1	10	6,3	158	100	3,25	1.07
K.K.Ü	27	14,1	109	56,8	52	27,1	4	2,1	0	0	192	100	3,82	.68
Toplam	45	12,9	160	45,7	104	29,7	31	8,9	10	2,9	350	100	3,56	.92

“Eğitimde ölçme ve değerlendirme bilgisi” yeterliğine ise A.Ü’de öğrenim gören aday öğretmenlerin %11,4’ü “çok iyi”, %32,3’ü “iyi”, %32,9’u “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %17,1’i “zayıf”, %6,3’ü “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir. K.Ü öğrencilerinin ise %14,1’i “çok iyi”, %56,8’i “iyi”, %27,1’i “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %2,1’i “zayıf düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bu yeterliğin aritmetik ortalama sonuçları incelendiğinde Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,25, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,82’dir. Buna göre A.Ü öğrencilerinin ortalaması “orta” düzeyine, K.Ü. öğrencilerinin ortalaması ise “iyi” düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.1.31 Amaca Uygun Ölçme Araçlarını Belirleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	F	%	f	%	f	%		
A.Ü	16	10,1	67	42,4	49	31,0	20	12,7	6	3,8	158	100	3,42	1.02
K.K.Ü	30	15,6	108	56,3	43	22,4	8	4,2	3	1,6	192	100	3,80	.92
Toplam	46	13,1	175	50,0	92	26,3	28	8,0	9	2,6	350	100	3,63	.90

Çizelge 3.1.31 'da da görüldüğü gibi otuzbirinci maddede yer "Amaca uygun ölçme araçlarını belirleyebilme" yeterliğine A.Ü öğrencileri %10,1 oranında "çok iyi", %42,4 oranında "iyi", %31 oranında "orta", %12,7 oranında "zayıf", %3,8 oranında "çok zayıf" oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. K.K.Ü öğrencileri ise %15,6 oranında "çok iyi", %56,3 oranında "iyi", %22,4 oranında "orta", %4,2 oranında "zayıf" %1,6 oranında da "çok zayıf" olduklarını ifade etmişlerdir.

Yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,42, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,80'dir. Buna göre her iki grubun ortalaması da "iyi" düzeyine denk gelmektedir

Çizelge 3.1.32 Çağdaş Yaklaşımlara Göre Bir Ölçme Aracı Geliştirebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	f	%	F	%	f	%	f	%		
A.Ü	15	9,5	57	36,1	52	32,9	25	15,8	9	5,7	158	100	3,44	.98
K.K.Ü	24	12,5	79	41,1	64	33,3	21	10,9	4	2,1	192	100	3,61	.82
Toplam	39	11,1	136	38,9	116	33,1	46	13,1	13	3,7	350	100	3,40	.97

Otuz ikinci maddede yer alan "Çağdaş yaklaşımlara göre bir ölçme aracı geliştirebilme" yeterliğine A.Ü öğrencileri %9,5 oranında "çok iyi", %36,1 oranında "iyi", %32,9 oranında "orta", %15,8 oranında "zayıf", %5,7 oranında "çok zayıf" oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. K.K.Ü öğrencileri ise %12,5 oranında "çok iyi", %41,1 oranında "iyi", %33,3 oranında "orta", %10,9 oranında "zayıf" %2,1 oranında da "çok zayıf" olduklarını ifade etmişlerdir.

Yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,44, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,61'dir. Buna göre her iki grubun ortalaması da "iyi" düzeyine denk gelmektedir

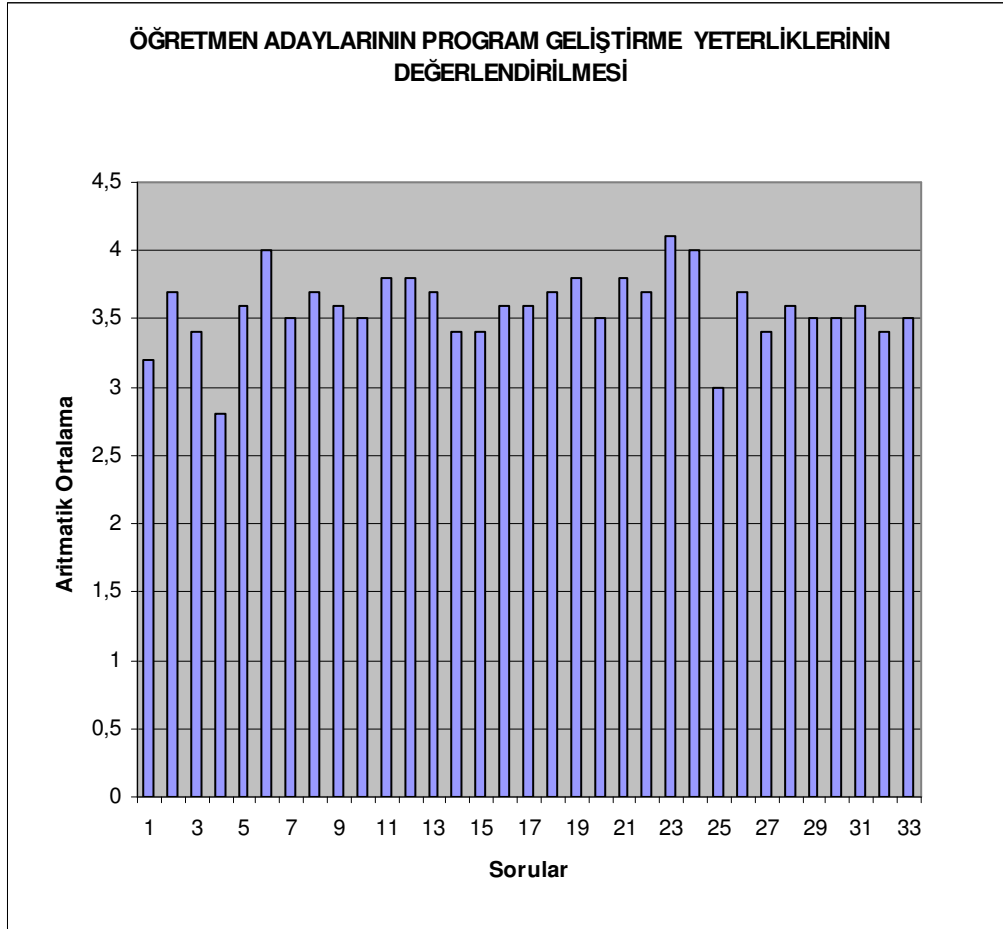
Çizelge 3.1.33 Ölçme ve Değerlendirme Sonuçlarına Göre Öğretme-Öğrenme Sürecini yeniden Düzenleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$	SS
	f	%	f	%	F	%	F	%	f	%	f	%		
A.Ü	19	12,0	62	39,2	56	35,4	13	8,2	8	5,1	158	100	3,44	.98
K.K.Ü	22	11,5	93	48,4	59	30,7	17	8,9	1	0,5	192	100	3,61	.82
Toplam	41	11,7	155	44,3	115	32,9	30	8,6	9	2,6	350	100	3,54	.90

Otuz üçüncü maddede yer alan “Ölçme ve değerlendirme sonuçlarına göre öğretme-öğrenme sürecini yeniden düzenleyebilme” yeterliğine A.Ü öğrencileri %12,0 oranında “çok iyi”, %39,2 oranında “iyi”, %35,4 oranında “orta”, %8,2 oranında “zayıf”, %5,1 oranında “çok zayıf” oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. K.K.Ü öğrencileri ise %11,5 oranında “çok iyi”, %48,4 oranında “iyi”, %30,7 oranında “orta”, %8,9 oranında “zayıf” %0,5 oranında da “çok zayıf” olduklarını ifade etmişlerdir.

Yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise Ankara Üniversitesi öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,44, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,61’dir. Buna göre her iki grubun ortalaması da “iyi” düzeyine denk gelmektedir.

Grafik 3.1

Örneklem grubunun bulgularını değerlendirdiğimizde Grafik 3.1 'de de görüldüğü gibi grup genel olarak kendilerini "orta ve iyi" yeterlik alanlarında görmektedir. Ortalamaların ($\bar{X}$:2,80-4,10) arasında değiştiği bir başka değişle grubun kendilerini orta-iyi düzeyde gördükleri belirlenmiştir. Bu değerlendirme biçimini kategoriler şeklinde incelediğimizde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmaktadır.

Örneklem grubu, Temel program bilgisi olarak verilen ilk alt maddede ($\bar{X}$:2,80-4,00) arasında puan vermiş, kendilerini orta-iyi düzeyde gördüklerini belirtmişlerdir. Bu maddelerden 4.maddede "Eğitimde program geliştirmenin sosyal-tarihi-felsefi temelleri bilgisi" önermesine örneklem grubu kendilerine ($\bar{X}$:2,80) zayıfa yakın bir orta düzey de değer biçmişlerdir.

Program geliştirmenin tarihi, sosyal ve felsefi temeller bilgisi program geliştirmenin en önemli kavramsal özelliğidir. Öğretmen adaylarının bu bilgilerden yoksun olması veya kendilerini yetersiz olarak değerlendirmeleri program geliştirmenin mantıksal çerçevesini anlamalarını güçleştirebilir. Ayrıca fakültelerde okutulan “Öğretimde Planlama ve Değerlendirme” ders kitaplarının bu konuyu karmaşık anlatmaları da bu durumun ortaya çıkmasının nedeni olabilir.

Program geliştirmede amaçlar konusunda yeterliklerin verilen cevaplar incelendiğinde ortalamaların ($\bar{X}$:3,59-3,78) arasında olduğu ve bu puanların “orta” düzeyine denk geldiği belirlenmiştir. Hedefler eğitim sisteminin bel kemiğini oluşturur. Her aşamada önemli fonksiyonları olan hedefler, eğitim düzenini örgütleme, uygulama ve değerlendirme sırasında yön gösterici, seçici ve eleyici birer ölçüt niteliği taşıır (Bilen, 1993, 3; Akt: Gözütok, 2003, 169).

Mesleğe başladığında sınıfın seviyesine göre içerik seçimi yapması gereken aday öğretmenlerin bu konudaki yeterliklerinin incelendiği 10-15. sorulara verilen puanlar 3,40 ile 3,86 arasında değişmektedir. Buna göre örneklem grubu kendilerini bu alanda “iyi” düzeyde görmektedir.

Bir dersin belirlenen öğretim amaçlarına ulaşması için gerekli öğrenme yaşantılarını düzenleme konusunda ise öğretmen adayları 3,07 ile 4,10 arasında puan vererek kendilerini “orta” ve “iyi” düzeyde gördüklerini belirtmişlerdir. Bu sorular arasından en düşük ortalamanın 25 sırada yer alan “Ünitelendirilmiş yıllık plan hazırlayabilme” yeterliğine ait olduğu görülmüştür. Yeni bir uygulama olan ünitelendirilmiş yıllık planın fakültelerin eğitim programlarına henüz tam olarak yansıtılmaması bu durumun ortaya çıkmasının nedenlerinden biri olabilir.

Program geliştirmenin son aşaması olan ölçme-değerlendirme ile ilgili olan yeterliklere verilen cevaplar incelendiğinde ortalamanın 3,40 ile 3,63 arasında değiştiği belirlenmiştir. Buna göre grup kendini bu yeterlik alanlarında “iyi” düzeyde görmektedir.

Ayrıca araştırma sonucunda 8-26-30-31. sırada yer alan yeterliklere verilen cevaplarda iki fakülte arasında anlamlı fark bulunmuştur.

3.2 Öğretmen Adaylarıyla İlgili Bulgularının Sınıflara göre Değerlendirilmesi

Aşağıdaki tablo'da öğretmen adaylarının program geliştirme yeterliklerinin sınıflarına göre değerlendirilmesine ilişkin $\bar{X}$ ve t- testi sonuçları verilmiştir.

Çizelge 3.2.1 Program Geliştirme Bilgi ve Becerisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	1	0,9	36	34,0	53	50,0	15	14,2	1	0,9	106	100	3,19
4.sınıf	6	2,5	102	41,8	95	38,9	38	15,6	3	1,2	244	100	3,28

Çizelge3.2.1 'de de görüldüğü gibi "Program geliştirme bilgi ve becerisi" yeterliğini araştırma kapsamında görüşleri alınan 3.sınıf öğrencilerinin %0,9'u kendisini bu alanda "çok iyi", %34'ü "iyi", %50'si de "orta" düzeyde nitelerken, %14,2'si "zayıf", %0,9'u da "çok zayıf" düzeyde oldukları yolunda görüş bildirmişlerdir. Aynı yeterlik alanında 4. sınıf öğrencilerinin ise %2,5'i "çok iyi", %41,8'i "iyi", %38,9'u "orta", %15,6'sı "zayıf", %1,2'si ise "çok zayıf" düzeyde olduklarını belirtmişlerdir.

Bu yeterliğe sahip olma düzeyinde ilişkin aritmetik ortalamalar incelendiğinde; “Program geliştirme bilgi ve becerisi” önermesine 3.sınıf öğrencileri ($\bar{X}$: 3,19) şeklinde puan verilmiştir. Buna göre grup kendisini “orta” yeterlikte görmektedir. 4.sınıf öğrencileri ise bu önermeye ($\bar{X}$: 3,28) şeklinde puan vermiştir. Buna göre de grup kendisini bu yeterlik alanında “ota” düzeyde görmektedir.

Çizelge 3.2.2 Öğretmenlik Mesleğinde Program Geliştirme Bilgi, Becerisinin Önemini Kavramaya İlişkin Öğrenci görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	F	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	13	12,3	53	50,0	22	20,8	15	14,2	3	2,8	106	100	3,54
4.sınıf	42	17,2	133	54,5	51	20,9	16	6,6	2	0,8	244	100	3,80

“Öğretmenlik mesleğinde program geliştirme bilgi, becerisinin önemini kavrama” yeterliğine sahip olma düzeyi hakkında görüş bildiren 3.sınıf öğrencilerinin %12,3’ü “çok iyi”, %50’si “iyi”, %20,8’i “orta” düzeyde olduğunu belirtirken, %14,2’si “zayıf”, %2,8’i ise “çok zayıf” düzeyde olduklarını belirtmişlerdir. 4.sınıf öğrencilerinin ise %17,2’si kendisini bu alanda “çok iyi”, %54,5’i “iyi”, %20,9’u “orta”, %6,6’sı “zayıf” düzeyde nitelendirirken %0,8’i de “çok zayıf” düzeyinde nitelendirmiştir.

Bu yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,54, 4.sınıf öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,80’dur. Buna göre her iki grubun ortalaması da “iyi” düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.2.3 Program Geliştirme ile İlgili Temel Kavramlar Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	F	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	5	4,7	41	38,7	46	43,4	14	13,2	0	0	106	100	3,34
4.sınıf	20	8,2	115	47,1	90	36,9	16	6,6	3	1,2	244	100	3,54

Çizelge 3.2.3 'de de görüldüğü gibi "Program geliştirme ile ilgili temel kavramlar bilgisi" yeterliğini araştırma kapsamında görüşleri alınan 3.sınıfta öğrenim gören aday öğretmenlerden %4,7'si kendisini bu alanda "çok iyi", %38,7'si "iyi", %43,4'ü de "orta" düzeyde nitelerken, %13,2'si "zayıf" düzeyde oldukları yolunda görüş bildirmişlerdir. 4.sınıfta öğrenim gören aday öğretmenlerin ise %8,2'si kendisini bu alanda "çok iyi", %47,1'i "iyi", %36,9'u da "orta" düzeyde nitelerken, %6,6'sı "zayıf", %1,2'si "çok zayıf" düzeyde olduklarını belirtmişlerdir.

Bu yeterlik hakkındaki aritmetik ortalamalar incelendiğinde; 3.sınıf öğrencileri bu yeterliğe "orta" düzeyde sahipken 4. sınıf öğrencileri kendilerini "iyi" düzeyde görmektedirler.

Çizelge 3.2.4 Eğitimde Program Geliştirmenin Sosyal-Tarihi-Felsefi Temelleri Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	F	%	
3.sınıf	3	2,8	8	7,5	45	42,5	39	36,8	11	10,4	106	100	2,55
4.sınıf	12	4,9	52	21,3	102	41,8	60	24,6	18	7,4	244	100	2,91

Çizelge 3.2.4 'de de görüldüğü gibi 3.sınıf öğrencileri dördüncü maddede yer alan "Eğitimde program geliştirmenin sosyal-tarihi-felsefi temelleri bilgisi" yeterliğine %2,8 oranında "çok iyi", %7,5 oranında "iyi", %42,5 oranında "orta", %36,8 oranında "zayıf", %10,4 oranında "çok zayıf" oldukları yönünde

görüş belirtmişlerdir. 4.sınıf öğrencileri ise %4,9 oranında “çok iyi”, %21,3 oranında “iyi”, %41,8 oranında “orta”, %24,6 oranında “zayıf”, %7,4 oranında “çok zayıf” olduklarını ifade etmişlerdir.

Bu yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 2,55 ile "zayıf" düzeyine denk gelirken, 4.sınıf öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 2,91 ile “orta” düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.2.5 Programın Düzeyini Öğrencilerin İhtiyaçları ile Eşleştirebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	21	19,8	44	41,5	30	28,3	8	7,5	3	2,8	106	100	3,67
4.sınıf	35	14,3	102	41,8	83	34,0	20	8,2	4	1,6	244	100	3,59

Beşinci madde olan “Programın düzeyini öğrencilerin ihtiyaçları ile eşleştirebilme” yeterliğine ise 3.sınıftaki aday öğretmenlerin %19,8’i “çok iyi”, %41,5’i “iyi”, %28,3’ü “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %7,5’i kendilerini bu alanda “zayıf”, %2,8’i de “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir. Söz konusu yeterliğe 4.sınıftaki aday öğretmenlerin %14,3’ü “çok iyi”, %41,8’i “iyi”, %34’ü “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %8,2’si kendilerini bu alanda “zayıf”, %1,6’sı de “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bu yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,67, 4.sınıf öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,59’dur. Buna göre her iki grubun ortalaması da “iyi” düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.2.6 Eğitim Programı Öğeleri (amaç, içerik, öğretim süreçleri, değerlendirme) Arasındaki İlişkileri Kurabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	17	16,0	52	49,1	30	28,3	5	4,7	2	1,9	106	100	3,72
4.sınıf	76	31,1	128	52,5	34	13,9	5	2,0	1	0,4	244	100	4,11

Altıncı maddede yer alan “Eğitim Programı öğeleri (amaç, içerik, öğretim süreçleri, değerlendirme) arasındaki ilişkileri kurabilme” yeterliğine 3.sınıftaki aday öğretmenlerin %16,0’ı “çok iyi”, %49,1’i “iyi”, %28,3’ü “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %4,7’si kendilerini bu alanda “zayıf”, %1,9’u da “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir. Söz konusu yeterliğe 4.sınıftaki aday öğretmenlerin %31,1’i “çok iyi”, %52,5’i “iyi”, %13,9’u “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %2,0’ı kendilerini bu alanda “zayıf”, %0,4’ü de “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bu yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,72, 4.sınıf öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 4,11’dir. Buna göre her iki grubun ortalaması da “iyi” düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.2.7 Bir Eğitim Programı İçin Amaçları Formüle Edebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	13	12,3	40	37,7	39	36,8	14	13,2	0	0	106	100	3,49
4.sınıf	33	13,5	107	43,9	88	36,1	16	6,6	0	0	244	100	3,64

Çizelge 3.2.7 'de de görüldüğü gibi 3.sınıf öğrencileri yedinci maddede yer alan “Bir eğitim programı için amaçları formüle edebilme” yeterliğine %12,3 oranında “çok iyi”, %37,7 oranında “iyi”, %36,8 oranında “orta”, %13,2 oranında “zayıf” oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. 4.sınıf öğrencileri ise %13,5 oranında “çok iyi”, %43,9 oranında “iyi”, %36,1 oranında “orta”, %6,6 oranında “zayıf” olduklarını ifade etmişlerdir.

Yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,49, 4.sınıf öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,64'tür. Buna göre her iki grubun ortalaması da “iyi” düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.2.8 Amaçları Öğrenci Seviyesine Göre Düzenleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	12	11,3	47	44,3	40	37,7	6	5,7	1	0,9	106	100	3,59
4.sınıf	47	19,3	124	50,8	65	26,6	8	3,3	0	0	244	100	3,86

“Amaçları öğrenci seviyesine göre düzenleyebilme” hakkında görüş bildiren 3.sınıf öğrencilerinin %11,3'ü “çok iyi”, %44,3'ü “iyi”, %37,7'si “orta” düzeyde olduğunu belirtirken, %5,7'si “zayıf”, %0,9'u da “çok zayıf” düzeyde olduklarını belirtmişlerdir. 4.sınıf öğrencilerinin ise %19,3'ü kendisini bu alanda “çok iyi”, %50,8'i “iyi”, %26,6'sı “orta”, %3,3'ü “zayıf” düzeyde nitelendirmiştir.

Bu yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,59, 4.sınıf öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,86'dir. Buna göre her iki grubun ortalaması da “iyi” düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.2.9 Eğitimde Program Geliştirme Sürecinde Amaçları (Bilişsel, Duyuşsal, Psikomotor) Değişik Düzeylerde Formüle Edebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	14	13,2	52	49,1	28	26,4	11	10,4	1	0,9	106	100	3,63
4.sınıf	39	16,0	108	44,3	79	32,4	15	6,1	3	1,2	244	100	3,67

Çizelge 3.2.9 'da da görüldüğü gibi 3.sınıf öğrencileri yedinci maddede yer alan "Eğitimde Program geliştirme sürecinde amaçları değişik düzeylerde formüle edebilme(Bilişsel, Duyuşsal, Psikomotor)" yeterliğine %13,2 oranında "çok iyi", %49,1 oranında "iyi", %26,4 oranında "orta", %10,4 oranında "zayıf", %0,9 oranında "çok zayıf" oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. 4.sınıf öğrencileri ise %16,0 oranında "çok iyi", %44,3 oranında "iyi", %32,4 oranında "orta", %6,1 oranında "zayıf", %1,2 oranında "çok zayıf" olduklarını ifade etmişlerdir.

Yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,63, 4.sınıf öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,67'dir. Buna göre her iki grubun ortalaması da "iyi" düzeyine denk gelmektedir

Çizelge 3.2.10 İçeriğin Sınırlarını Yerel Özellikleri Göz Önüne Alarak Öğretim Programlarına Göre Belirleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	13	12,3	40	37,7	36	34,0	15	14,2	2	1,9	106	100	3,44
4.sınıf	28	11,5	108	44,3	89	36,5	16	6,6	3	1,2	244	100	3,58

“İçeriğin sınırlarını yerel özellikleri göz önüne alarak öğretim programlarına göre belirleyebilme” hakkında görüş bildiren 3.sınıf öğrencilerinin %12,3’ü “çok iyi”, %37,7’si “iyi”, %34,0’ı “orta” düzeyde olduğunu belirtirken, %14,2’si “zayıf”, %1,9’u “çok zayıf” düzeyde olduklarını belirtmişlerdir. 4.sınıf öğrencilerinin ise %11,5’i kendisini bu alanda “çok iyi”, %44,3’ü “iyi”, %36,5’i “orta”, %6,6’sı “zayıf” düzeyde nitelendirirken %1,2’si de “çok zayıf” düzeyinde nitelendirmiştir.

Bu yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,44, 4.sınıf öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,58’dir. Buna göre her iki grubun ortalaması da “iyi” düzeyine denk gelmektedir

Çizelge 3.2.11 İçeriği Konuların Özelliklerine Göre Belirleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	14	13,2	57	53,8	30	28,3	4	3,8	1	0,9	106	100	3,74
4.sınıf	54	22,1	130	53,3	49	20,1	9	3,7	2	0,8	244	100	3,92

Çizelge 3.211 ‘de de görüldüğü gibi 3.sınıf öğrencileri onbirinci maddede yer alan “İçeriği konuların özelliklerine göre belirleyebilme” yeterliğine %13,2 oranında “çok iyi”, %53,8 oranında “iyi”, %28,3 oranında “orta”, %3,8 oranında “zayıf”, %0,9 oranında “çok zayıf” oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. 4.sınıf öğrencileri ise %22,1 oranında “çok iyi”, %53,3 oranında “iyi”, %20,1 oranında “orta”, %3,7 oranında “zayıf”, %0,8 oranında “çok zayıf” olduklarını ifade etmişlerdir.

Yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,74, 4.sınıf öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,92’dir. Buna göre her iki grubun ortalaması da “iyi” düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.2.12 İçeriği Öğrenci Hazırbulunuşluğuna Göre Belirleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	14	13,2	58	54,7	25	23,6	8	7,5	1	0,9	106	100	3,71
4.sınıf	56	23,0	120	49,2	56	23,0	10	4,1	2	0,8	244	100	3,89

Onikinci madde olan “İçeriği öğrenci hazır bulunuşluğuna göre belirleyebilme” yeterliğine ise 3.sınıftaki aday öğretmenlerin %13,2’si “çok iyi”, %54,7’si “iyi”, %23,6’sı “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %7,5’i kendilerini bu alanda “zayıf”, %0,9’u “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir. Söz konusu yeterliğe 4.sınıftaki aday öğretmenlerin %23’ü “çok iyi”, %49,2’si “iyi”, %23’ü “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %4,1’i “zayıf”, %0,8’i de “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bu yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,71, 4.sınıf öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,89’dur. Buna göre her iki grubun ortalaması da “iyi” düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.2.13 İçeriği Öğrencilerin Yetenek ve Öğrenme Stillere Göre Belirleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	16	15,1	55	51,9	32	30,2	3	2,8	0	0	106	100	3,79
4.sınıf	31	12,7	140	57,4	63	25,8	10	4,1	0	0	244	100	3,78

Çizelge 3.2.13’de de görüldüğü gibi 3.sınıf öğrencileri on üçüncü maddede yer alan “İçeriği öğrencilerin yetenek ve öğrenme stillerine göre belirleyebilme” yeterliğine %15,1 oranında “çok iyi”, %51,9 oranında “iyi”,

%30,2 oranında “orta”, %2,8 oranında “zayıf” oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. 4.sınıf öğrencileri ise %12,7 oranında “çok iyi”, %57,4 oranında “iyi”, %25,8 oranında “orta”, %4,1 oranında “zayıf” olduklarını ifade etmişlerdir.

Yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,79, 4.sınıf öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,78’dir. Buna göre her iki grubun ortalaması da “iyi” düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.2.14 İçeriği Öğrencilerin Özel Eğitim Gereksinimlerine Göre Belirleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	8	7,5	46	43,4	34	32,1	16	15,1	2	1,9	106	100	3,39
4.sınıf	24	9,8	104	42,6	93	38,1	19	7,8	4	1,6	244	100	3,51

On dördüncü madde olan “İçeriği öğrencilerin özel eğitim gereksinimlerine göre belirleyebilme” yeterliğine ise 3.sınıftaki aday öğretmenlerin %7,5’i “çok iyi”, %43,4’ü “iyi”, %32,1’i “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %15,1’i “zayıf”, %1,9’u da “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir. Söz konusu yeterliğe 4.sınıftaki aday öğretmenlerin %9,8’i “çok iyi”, %42,6’sı “iyi”, %38,1’i “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %7,8’i “zayıf”, %1,6’sı da “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bu yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,39 ile “orta” düzeye denk gelirken, 4.sınıf öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,51’dir. Buna göre grubun ortalaması da “iyi” düzeyine denk gelmektedir

Çizelge 3.2.15 İçerik Düzeni, Analiz Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	7	6,6	31	29,2	49	46,2	18	17,0	1	0,9	106	100	3,23
4.sınıf	19	7,8	110	45,1	85	34,8	29	11,9	1	0,4	244	100	3,47

Çizelge 3.2.15'de de görüldüğü gibi 3.sınıf öğrencileri on beşinci maddede yer alan “İçerik düzeni, analiz bilgisi” yeterliğine %6,6 oranında “çok iyi”, %29,2 oranında “iyi”, %46,2 oranında “orta”, %17,0 oranında “zayıf” %0,9 oranında “çok zayıf” oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. 4.sınıf öğrencileri ise %7,8 oranında “çok iyi”, %45,1 oranında “iyi”, %34,8 oranında “orta”, %11,9 oranında “zayıf” %0,4 oranında da “çok zayıf” olduklarını ifade etmişlerdir.

Yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,23, 4.sınıf öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,47'dir. Buna göre 3.sınıf öğrencilerinin ortalaması “orta” 4.sınıf öğrencilerinin ortalaması ise “iyi” düzeyine denk gelmektedir

Çizelge 3.2.16 Öğrenciler Arasındaki Farklılıkları Tespit Ederek Öğretme - Öğrenme Sürecini Bireysel Farklılıklara Göre Düzenleyip Çeşitlendirebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	13	12,3	51	48,1	30	28,3	11	10,4	1	0,9	106	100	3,60
4.sınıf	32	13,1	109	44,7	81	33,2	20	8,2	2	0,8	244	100	3,61

“Öğrenciler arasındaki farklılıkları tespit ederek öğretme - öğrenme sürecini bireysel farklılıklara göre düzenleyip çeşitlendirebilme” hakkında görüş bildiren 3.sınıf öğrencilerinin %12,3'ü “çok iyi”, %48,1'i “iyi”, %28,3'ü “orta” düzeyde olduğunu belirtirken, %10,4'ü “zayıf”, %0,9'u “çok zayıf”

düzeyde olduklarını belirtmişlerdir. 4.sınıf öğrencilerinin ise %13,1'i kendisini bu alanda "çok iyi", %44,7'si "iyi", %33,2'si "orta", %8,2'si "zayıf" düzeyde nitelendirirken %0,8'i da "çok zayıf" düzeyinde nitelendirmiştir.

Bu yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,60, 4.sınıf öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,61'dir. Buna göre her iki grubun ortalaması da "iyi" düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.2.17 Farklı Ön Yaşantıları Dikkate Alarak, Öğrenme Ortamlarını Düzenleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	9	8,5	57	53,8	33	31,1	5	4,7	2	1,9	106	100	3,62
4.sınıf	24	9,8	127	52,0	76	31,1	13	5,3	4	1,6	244	100	3,63

Çizelge 3.2.17'de de görüldüğü gibi 3.sınıf öğrencileri on yedinci maddede yer alan "Farklı ön yaşantıları dikkate alarak, öğrenme ortamlarını düzenleyebilme" yeterliğine %8,5 oranında "çok iyi", %53,8 oranında "iyi", %31,1 oranında "orta", %4,7 oranında "zayıf", %1,9 oranında da "çok zayıf" oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. 4.sınıf öğrencileri ise %9,8 oranında "çok iyi", %52,0 oranında "iyi", %31,1 oranında "orta", %5,3 oranında "zayıf" %1,6 oranında da "çok zayıf" olduklarını ifade etmişlerdir.

Yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,62, 4.sınıf öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,63'tür. Buna göre her iki grubun ortalaması da "iyi" düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.2.18 Öğrenme-Öğretme Yaklaşımları Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	30	28,3	28	26,4	32	30,2	14	13,2	2	1,9	106	100	3,66
4.sınıf	64	26,2	89	36,5	73	29,9	15	6,1	3	1,2	244	100	3,80

On sekizinci madde olan “Öğrenme-Öğretme yaklaşımları bilgisi (Tam öğrenme-İşbirlikçi ögr.-Yapılandırmacı ögr. vb.)” yeterliğine ise 3.sınıftaki aday öğretmenlerin %28,3’ü “çok iyi”, %26,4’ü “iyi”, %30,2’si “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %13,2’si kendilerini bu alanda “zayıf”, %1,9’u “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir. Söz konusu yeterliğe 3.sınıftaki aday öğretmenlerin %26,2’si “çok iyi”, %36,5’i “iyi”, %29,9’u “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %6,1’i “zayıf”, %1,2’si de “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bu yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,66, 4.sınıf öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,80’dir. Buna göre her iki grubun ortalaması da “iyi” düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.2.19 Öğretim Stratejileri Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	19	17,9	39	36,8	31	29,2	16	15,1	1	0,9	106	100	3,55
4.sınıf	67	27,5	119	48,8	49	20,1	9	3,7	0	0	244	100	4,00

Çizelge 3.2.19’da da görüldüğü gibi 3.sınıf öğrencileri on dokuzuncu maddede yer alan “Öğretim stratejileri bilgisi” yeterliğine %17,9 oranında “çok iyi”, %36,8 oranında “iyi”, %29,2 oranında “orta”, %15,1 oranında “zayıf”,

%0,9 oranında “çok zayıf” oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. 4.sınıf öğrencileri ise %27,5 oranında “çok iyi”, %48,8 oranında “iyi”, %20,1 oranında “orta”, %3,7 oranında “zayıf” olduklarını ifade etmişlerdir.

Yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre her iki grubun da ortalaması da “iyi” düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.2.20 Belirli Öğrenme Güçlüklerini Desteklemek İçin Öğretim Stratejilerini Uyarlayabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	14	13,2	32	30,2	41	38,7	17	16,0	2	1,9	106	100	3,36
4.sınıf	34	13,9	117	48,0	72	29,5	21	8,6	0	0	244	100	3,67

Yirminci madde olan “Belirli öğrenme güçlüklerini desteklemek için öğretim stratejilerini uyarlayabilme” yeterliğine ise 3.sınıftaki aday öğretmenlerin %13,2’si “çok iyi”, %30,2’si “iyi”, %38,7’si “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %16,0’ı “zayıf”, %1,9’u “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir. Söz konusu yeterliğe 4.sınıftaki aday öğretmenlerin %13,9’u “çok iyi”, %48’i “iyi”, %29,5’i “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %8,6’sı “zayıf düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bu yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,36 ile “orta”, 4.sınıf öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,67 ile “iyi” düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.2.21 Öğretim Yöntemlerinin Temel Özellikleri Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	18	17,0	35	33,0	41	38,7	10	9,4	2	1,9	106	100	3,53
4.sınıf	66	27,0	111	45,5	61	25,0	5	2,0	1	0,4	244	100	3,96

Çizelge 3.2.21’de de görüldüğü gibi 3.sınıf öğrencileri yirmi birinci maddede yer alan “Öğretim Yöntemlerinin Temel Özellikleri Bilgisi” yeterliğine %17,0 oranında “çok iyi”, %33,0 oranında “iyi”, %38,7 oranında “orta”, %9,4 oranında “zayıf”, %1,9 oranında “çok zayıf” oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. 4.sınıf öğrencileri ise %27,0 oranında “çok iyi”, %45,5 oranında “iyi”, %25,0 oranında “orta”, %2,0 oranında “zayıf” %0,4 oranında da “çok zayıf” olduklarını ifade etmişlerdir.

Yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,53, 4.sınıf öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,96’dır. Buna her iki grubun da ortalaması “iyi” düzeyine denk gelmektedir

Çizelge 3.2.22 Öğrencilerin Kapasitelerini En Üst Düzeyde Kullanabilmeleri İçin Farklı Yöntemler ve Teknikler Kullanabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	19	17,9	50	47,2	29	27,4	6	5,7	2	1,9	106	100	3,73
4.sınıf	43	17,6	113	46,3	70	28,7	17	7,0	1	0,4	244	100	3,73

Yirminci ikinci madde olan “Öğrencilerin kapasitelerini en üst düzeyde kullanabilmeleri için farklı yöntemler ve teknikler kullanabilme” yeterliğine ise 3.sınıftaki aday öğretmenlerin %17,9’u “çok iyi”, %47,2’si “iyi”, %27,4’ü “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %5,7’si “zayıf”, %1,9’u da “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir. Söz konusu yeterliğe 3.sınıftaki aday öğretmenlerin %17,6’sı “çok iyi”, %46,3’ü “iyi”, %28,7’si “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %7,0’ı “zayıf”, %0,4’ü de “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bu yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,73, 4.sınıf öğrencilerinin anket

sonuçlarının ortalaması da 3,73'tür. Buna göre her iki grubun ortalaması da "iyi" düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.2.23 Öğrenme-Öğretme Sürecinde Gerekli Olan Öğretim Teknolojisi Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	39	36,8	43	40,6	17	16,0	3	2,8	4	3,8	106	100	4,03
4.sınıf	94	38,5	97	39,8	44	18,0	8	3,3	1	0,4	244	100	4,12

Çizelge 3.2.23 'de de görüldüğü gibi yirmi üçüncü maddede yer alan "Öğrenme-Öğretme sürecinde gerekli olan öğretim teknolojisi bilgisi(Tepegöz, Slayt mak .Data show vb.)" yeterliğine 3.sınıf öğrencileri %36,8 oranında "çok iyi", %40,6 oranında "iyi", %16,0 oranında "orta", %2,8 oranında "zayıf", %3,8 oranında "çok zayıf" oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. 4.sınıf öğrencileri ise %38,5 oranında "çok iyi", %39,8 oranında "iyi", %18,0 oranında "orta", %3,3 oranında "zayıf" %0,4 oranında da "çok zayıf" olduklarını ifade etmişlerdir.

Yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 4,03, 4.sınıf öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 4,12'dir. Buna göre her iki grubun ortalaması da "iyi" düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.2.24 Öğrenen merkezli Ders Planları Hazırlayabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	30	28,3	53	50,0	16	15,1	7	6,6	0	0	106	100	4,03
4.sınıf	75	30,7	125	51,2	32	13,1	9	3,7	3	1,2	244	100	4,06

“Öğrenen merkezli ders planları hazırlayabilme” yeterliğine ise 3.sınıfta öğrenim gören aday öğretmenlerin %28,3’ü “çok iyi”, %50,0’i “iyi”, %15,1’i “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %6,6’sı “zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir. 4.sınıf öğrencilerinin ise %30,7’si “çok iyi”, %51,2’si “iyi”, %13,1’i “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %3,7’si “zayıf”, %1,2’si da “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bu yeterliğin aritmetik ortalama sonuçları incelendiğinde 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 4,03, Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 4,06’dır. Buna göre her iki grubun ortalaması da “iyi” düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.2.25 Ünitelendirilmiş Yıllık Plan Hazırlayabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	F	%	f	%	
3.sınıf	8	7,5	24	22,6	27	25,5	38	35,8	9	8,5	106	100	2,84
4.sınıf	25	10,2	74	30,3	82	33,6	45	18,4	18	7,4	244	100	3,17

“Ünitelendirilmiş yıllık plan hazırlayabilme” yeterliğine ise 3.sınıfta öğrenim gören aday öğretmenlerin %7,5’i “çok iyi”, %22,6’sı “iyi”, %25,5’i “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %35,8’i “zayıf”, %8,5’i “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir. 4.sınıf öğrencilerinin ise %10,2’si “çok iyi”, %30,3’ü “iyi”, %33,6’sı “orta” düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %18,4’ü “zayıf”, %7,4’ü de “çok zayıf” düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bu yeterliğin aritmetik ortalama sonuçları incelendiğinde 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 2,84, 4. sınıf öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,17’dir. Buna göre her iki grubun ortalaması da “orta” düzeyine denk gelmektedir.

**Çizelge 3.2.26 Çoklu Zeka Kuramına Uygun Ders Planları
Hazırlayabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri**

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	22	20,8	44	41,5	30	28,3	9	8,5	1	0,9	106	100	3,72
4.sınıf	53	21,7	96	39,3	68	27,9	20	8,2	7	2,9	244	100	3,68

Çizelge 3.2.26.'da da görüldüğü gibi yirmi altıncı maddede yer "Çoklu zeka kuramına uygun ders planları hazırlayabilme" yeterliğine 3.sınıf öğrencileri %20,8 oranında "çok iyi", %41,5 oranında "iyi", %28,3 oranında "orta", %8,5 oranında "zayıf", %0,9 oranında "çok zayıf" oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. 4.sınıf öğrencileri ise %21,7 oranında "çok iyi", %39,3 oranında "iyi", %27,9 oranında "orta", %8,2 oranında "zayıf" %2,9 oranında da "çok zayıf" olduklarını ifade etmişlerdir.

Yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,72, 4.sınıf öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,68'dir. Buna göre her iki grubun ortalaması da "iyi" düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.27 Belirtke Tablosu Hazırlayabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	15	14,2	23	21,7	42	39,6	21	19,8	5	4,7	106	100	3,20
4.sınıf	36	14,8	94	38,5	74	30,3	32	13,1	8	3,3	244	100	3,48

Yirminci yedinci madde olan "Belirtke tablosu hazırlayabilme" yeterliğine ise 3.sınıftaki aday öğretmenlerin %14,2'si "çok iyi", %21,7'si "iyi", %39,6'sı "orta" düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %19,8'i "zayıf", %4,7'si "çok zayıf" düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir. Söz konusu yeterliğe 4.sınıftaki aday öğretmenlerin %14,8'i "çok iyi", %38,5'i "iyi", %30,3'ü "orta" düzeyde

sahip olduklarını belirtirken, %13,1'i "zayıf", %3,3'ü de "çok zayıf" düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bu yeterliğe sahip olma düzeyinde ilişkin aritmetik ortalamalar incelendiğinde 3.sınıf öğrencileri $\bar{X}$: 3,20 ile "orta" şeklinde puan vermiştir. 4.sınıf öğrencileri ise bu önermeye $\bar{X}$: 3,48 şeklinde puan vermiştir. Buna göre de grup kendisini bu yeterlik alanında "iyi" düzeyde görmektedir.

Çizelge 3.2.28 Ünitelendirilmiş Yıllık Plan Hazırlayabilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	12	11,3	36	34,0	41	38,7	14	13,2	3	2,8	106	100	3,37
4.sınıf	31	12,7	130	53,3	67	27,5	11	4,5	5	2,0	244	100	3,70

"Ünitelendirilmiş yıllık plan hazırlayabilme" yeterliğine ise 3.sınıfta öğrenim gören aday öğretmenlerin %11,3'ü "çok iyi", %34'ü "iyi", %38,7'si "orta" düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %13,2'si "zayıf", %2,8'i "çok zayıf" düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir. 4.sınıf öğrencilerinin ise %12,7'si "çok iyi", %53,3'ü "iyi", %27,5'i "orta" düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %4,5'i "zayıf", %2,0'ı da "çok zayıf" düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bu yeterliğin aritmetik ortalama sonuçları incelendiğinde 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,37 ile "orta", 4.sınıf öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,70 ile "iyi" düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.2.29 Eğitim Programlarını Eleştirel Bir Gözle Değerlendirebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	10	9,4	41	38,7	40	37,7	12	11,3	3	2,8	106	100	3,40
4.sınıf	39	16,0	93	38,1	89	36,5	16	6,6	7	2,9	244	100	3,57

Çizelge 3.2.29'da da görüldüğü gibi yirmi dokuzuncu maddede yer "Eğitim programlarını eleştirel bir gözle değerlendirebilme" yeterliğine 3.sınıf öğrencileri %9,4 oranında "çok iyi", %38,7 oranında "iyi", %37,7 oranında "orta", %11,3 oranında "zayıf", %2,8 oranında "çok zayıf" oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. 4.sınıf öğrencileri ise %16,0 oranında "çok iyi", %38,1 oranında "iyi", %36,5 oranında "orta", %6,6 oranında "zayıf" %2,9 oranında da "çok zayıf" olduklarını ifade etmişlerdir.

Yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,40, 4.sınıf öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,57'dir. Buna göre her iki grubun ortalaması da "iyi" düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.2.30 Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Bilgisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	11	10,4	40	37,7	36	34,0	14	13,2	5	4,7	106	100	3,35
4.sınıf	34	13,9	120	49,2	68	27,9	17	7,0	5	2,0	244	100	3,65

"Eğitimde ölçme ve değerlendirme bilgisi" yeterliğine ise 3.sınıfta öğrenim gören aday öğretmenlerin %10,4'ü "çok iyi", %37,7'si "iyi", %34,0'ı "orta" düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %13,2'si "zayıf", %4,7'si "çok zayıf" düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir. 4.sınıf öğrencilerinin ise %13,9'u "çok iyi", %49,2'si "iyi", %27,9'u "orta" düzeyde sahip olduklarını belirtirken, %7,0'ı "zayıf", %2,0 oranında "çok zayıf" düzeyde sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Bu yeterliğin aritmetik ortalama sonuçları incelendiğinde 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,35; 4.sınıf öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,65'dir. Buna göre 3.sınıf öğrencilerinin ortalaması "orta" düzeyine, 4.sınıf öğrencilerinin ortalaması ise "iyi" düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.2.31 Amaca Uygun Ölçme Araçlarını Belirleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	9	8,5	45	42,5	36	34,0	13	12,3	3	2,8	106	100	3,41
4.sınıf	37	15,2	130	53,3	56	23,0	15	6,1	6	2,5	244	100	3,72

Çizelge 3.2.31 'da da görüldüğü gibi otuz birinci maddede yer "Amaca uygun ölçme araçlarını belirleyebilme" yeterliğine 3.sınıf öğrencileri %8,5 oranında "çok iyi", %42,5 oranında "iyi", %34,0 oranında "orta", %12,3 oranında "zayıf", %2,8 oranında "çok zayıf" oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. 4.sınıf öğrencileri ise %15,2 oranında "çok iyi", %53,3 oranında "iyi", %23 oranında "orta", %6,1 oranında "zayıf" %2,5 oranında da "çok zayıf" olduklarını ifade etmişlerdir.

Yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,41, 4.sınıf öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,72'dir. Buna göre her iki grubun ortalaması da "iyi" düzeyine denk gelmektedir.

Çizelge 3.2.32 Çağdaş Yaklaşımlara Göre Bir Ölçme Aracı Geliştirebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	7	6,6	36	34,0	33	31,1	24	22,6	6	5,7	106	100	3,13
4.sınıf	32	13,1	100	41,0	83	34,0	22	9,0	7	2,9	244	100	3,52

Otuz ikinci maddede yer alan "Çağdaş yaklaşımlara göre bir ölçme aracı geliştirebilme" yeterliğine 3.sınıf öğrencileri %6,6 oranında "çok iyi", %34,0 oranında "iyi", %31,1 oranında "orta", %22,6 oranında "zayıf", %5,7 oranında "çok zayıf" oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. 4.sınıf öğrencileri ise

%13,1 oranında “çok iyi”, %41,0 oranında “iyi”, %34,0 oranında “orta”, %9,0 oranında “zayıf” %2,9 oranında da “çok zayıf” olduklarını ifade etmişlerdir.

Yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,13 ile “orta” düzeyine denk gelirken; 4.sınıf öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,52’dir. Buna göre bu grubun ortalaması da “iyi” düzeyine denk gelmektedir

Çizelge 3.2.33 Ölçme ve Değerlendirme Sonuçlarına Göre Öğretme-Öğrenme Sürecini Yeniden Düzenleyebilmeye İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Çok iyi		İyi		Orta		Zayıf		Çok zayıf		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	F	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
3.sınıf	9	8,5	38	35,8	41	38,7	14	13,2	4	3,8	106	100	3,32
4.sınıf	32	13,1	117	48,0	74	30,3	16	6,6	5	2,0	244	100	3,63

Otuz üçüncü maddede yer alan “Ölçme ve değerlendirme sonuçlarına göre öğretme-öğrenme sürecini yeniden düzenleyebilme” yeterliğine 3.sınıf öğrencileri %8,5 oranında “çok iyi”, %35,8 oranında “iyi”, %38,7 oranında “orta”, %13,2 oranında “zayıf”, %3,8 oranında “çok zayıf” oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. 4.sınıf öğrencileri ise %13,1 oranında “çok iyi”, %48,0 oranında “iyi”, %30,3 oranında “orta”, %6,6 oranında “zayıf” %2,0 oranında da “çok zayıf” olduklarını ifade etmişlerdir.

Yeterlik hakkındaki aritmetik ortalama sonuçlarına göre ise 3.sınıf öğrencilerinin anket sonucu ortalaması 3,32 ile “orta” düzeyine denk gelirken; 4.sınıf öğrencilerinin anket sonuçlarının ortalaması ise 3,63’tür. Buna göre bu grubun ortalaması da “iyi” düzeyine denk gelmektedir.

Tablo 3.1. Öğretmen Adaylarının Bulgularının Sınıflara Göre Dağılımı

	Sınıf		Ortalama	SS	Sig.
1	3.sınıf	106	3,19	,7227	,039
	4.sınıf	244	3,28	,8010	
2	3.sınıf	106	3,54	,9772	,003*
	4.sınıf	244	3,80	,8264	
3	3.sınıf	106	3,34	,7690	,866
	4.sınıf	244	3,54	,7870	
4	3.sınıf	106	2,55	,8846	,979
	4.sınıf	244	2,91	,9736	
5	3.sınıf	106	3,67	,9715	,473
	4.sınıf	244	3,59	,8912	
6	3.sınıf	106	3,72	,8567	,032
	4.sınıf	244	4,11	,7469	
7	3.sınıf	106	3,49	,8755	,125
	4.sınıf	244	3,64	,7960	
8	3.sınıf	106	3,59	,8021	,074
	4.sınıf	244	3,86	,7570	
9	3.sınıf	106	3,63	,8764	,824
	4.sınıf	244	3,67	,8593	
10	3.sınıf	106	3,44	,9470	,047
	4.sınıf	244	3,58	,8249	
11	3.sınıf	106	3,74	,7692	,473
	4.sınıf	244	3,92	,8000	
12	3.sınıf	106	3,71	,8253	,570
	4.sınıf	244	3,89	,8296	
13	3.sınıf	106	3,79	,7266	,599
	4.sınıf	244	3,78	,7112	
14	3.sınıf	106	3,39	,9016	,275
	4.sınıf	244	3,51	,8388	
15	3.sınıf	106	3,23	,8457	,610
	4.sınıf	244	3,47	,8188	
16	3.sınıf	106	3,60	,8694	,831
	4.sınıf	244	3,61	,8462	
17	3.sınıf	106	3,62	,7862	,799
	4.sınıf	244	3,63	,7982	
18	3.sınıf	106	3,66	1,0857	,008*
	4.sınıf	244	3,80	,9397	
19	3.sınıf	106	3,55	,9864	,000*
	4.sınıf	244	4,00	,7909	
20	3.sınıf	106	3,36	,9693	,021
	4.sınıf	244	3,67	,8209	
21	3.sınıf	106	3,53	,9479	,001*
	4.sınıf	244	3,96	,8006	
22	3.sınıf	106	3,73	,8870	,804
	4.sınıf	244	3,73	,8443	
23	3.sınıf	106	4,03	,9945	,597
	4.sınıf	244	4,12	,8488	
24	3.sınıf	106	4,00	,8395	,905
	4.sınıf	244	4,06	,8338	
25	3.sınıf	106	2,84	1,1023	,496
	4.sınıf	244	3,17	1,0800	
26	3.sınıf	106	3,72	,9210	,360
	4.sınıf	244	3,68	,9945	

27	3.sınıf	106	3,20	1,0665	,930
	4.sınıf	244	3,48	1,0040	
28	3.sınıf	106	3,37	,9507	,018
	4.sınıf	244	3,70	,8244	
29	3.sınıf	106	3,40	,9132	,790
	4.sınıf	244	3,57	,9330	
30	3.sınıf	106	3,35	,9970	,058
	4.sınıf	244	3,65	,8767	
31	3.sınıf	106	3,41	,9141	,169
	4.sınıf	244	3,72	,8810	
32	3.sınıf	106	3,13	1,0242	,339
	4.sınıf	244	3,52	,9315	
33	3.sınıf	106	3,32	,9416	,278
	4.sınıf	244	3,63	,8667	

Yukarıdaki tabloda öğretmen adaylarının program geliştirme yeterliklerinin sınıflara göre değerlendirilmesi yapılmıştır. Buna göre örneklem grubunu oluşturan iki alt grup arasında farklılıklar görülmektedir. Bu farklılıkların anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonuçlarına göre 4 madde de anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Aşağıda anlamlı farkın olduğu önermelerin analizi yapılmıştır.

Örneklem grubunu oluşturan alt gruplar arasında ikinci maddede “Öğretmenlik mesleğinde program geliştirme bilgi, becerisinin önemini kavrama” $\alpha=0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık oluşmuştur. Grupların aritmetik ortalama değerlerine bakıldığında 3.sınıf ($\bar{X} : 3,54$) düzeyinde “iyi” yeterlikte bulmuşlardır. 4.sınıf öğrencileri ($\bar{X} : 3,80$) “iyi” düzeyinde bulmuşlardır. Bu sonuca göre öğretim kademesi ilerledikçe bilginin artması beklenirken dördüncü sınıf öğrencilerinin de kendilerinde “iyi” düzey yeterliği görmeleri konunun tam anlaşılması ve diğer ilgili derslerde de anlatılmadığının bir göstergesi olabilir.

Örneklem grubunu oluşturan alt gruplar arasında on dokuzuncu maddede “Öğretim stratejileri bilgisi” $\alpha=0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık oluşmuştur. Grupların aritmetik ortalama değerlerine bakıldığında 3.sınıf ($\bar{X} : 3,55$) düzeyinde “iyi” yeterlikte bulmuşlardır. 4.sınıf öğrencileri ($\bar{X} : 4,00$) “iyi” düzeyinde bulmuşlardır. Dördüncü sınıf öğrencilerinin uygulamada derslerinde bu yeterliklerini geliştirdikleri söylenebilir.

Örnekleme grubunu oluşturan alt gruplar arasında on sekizinci maddede “Öğrenme-Öğretme yaklaşımları bilgisi (Tam öğrenme-İşbirlikçi öğr.-Yapılandırmacı öğr. vb.)” $\alpha=0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık oluşmuştur. Grupların aritmetik ortalama değerlerine bakıldığında 3.sınıf ($\bar{X} : 3,66$) düzeyinde “iyi” yeterlikte bulmuşlardır. 4.sınıf öğrencileri de ($\bar{X} : 3,80$) “iyi” düzeyinde bulmuşlardır.

Örnekleme grubunu oluşturan alt gruplar arasında yirmi birinci maddede “Belirli öğrenme güçlüklerini desteklemek için öğretim stratejilerini uyarlayabilme” $\alpha=0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık oluşmuştur. Grupların aritmetik ortalama değerlerine bakıldığında 3.sınıf ($\bar{X} : 3,53$) düzeyinde “iyi” yeterlikte bulmuşlardır. 4.sınıf öğrencileri de ($\bar{X} : 3,96$) “iyi” düzeyinde bulmuşlardır.

Genel olarak gruplar arası farka baktığımızda ise gruplar arası manidarlığın genelde öğretim stratejileri yöntem ve teknikleri bilgi alanında olduğu görülecektir. Aşağıda bu durumun oluşum nedenleri tartışılmıştır;

Öğretim stratejisi dersin hedefine ulaşmasını sağlayan oldukça genel bir yaklaşımdır. Belirli ölçüde strateji sınıf içi öğretim etkinliklerini belirlenmesinden değerlendirilmesine kadar dersle ilgili öğretim sürecine yön verir. Bu anlamda strateji, dersin hedeflerine ulaşmasını sağlayan; yöntem, teknik ve araç-gereçlerin belirlenmesine yön veren genel bir yaklaşımdır. Bu bağlamda etkili öğretmenler, zengin bir strateji ve yöntem repertuarına sahiptirler. Bir derste uygulayacakları öğretim stratejilerine ve yöntemlerine karar verirken, dersin hedefleri ile birlikte her birinin katkı ve sınırlılıklarını da değerlendirmelidirler.

Bu girişten hareketle dördüncü sınıf öğrencilerinin eğitimleri sürecinde aldıkları öğretim derslerinde sürekli olarak örnek ders anlatmaları bu durumun oluşmasının nedenleri arasında sayılabilir. Ayrıca Öğretmenlik uygulaması ve Gözlem dersleri sayesinde adaylar bu bilgilerini

geliştirmektedir.Üçüncü sınıf öğrencilerinin de zamanla bu yeterlik düzeyine ulaşabilecekleri de ön görülebilir.

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın sonuçları ile bulgulara ilişkin öneriler yer almaktadır.

SONUÇLAR

Bu araştırmada; Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü ve Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Anabilim Dalı 3. ve 4. sınıflarında öğrenim gören sınıf öğretmeni adaylarının program geliştirme yeterlikleri ile ilgili öğrencilerin görüşleri saptanıp, elde edilen verilerin istatistiksel analizi yapılarak aşağıdaki sonuçlara varılmıştır.

- ◆ Öğretmen adaylarının fakültelerine göre yapılan değerlendirmelerde manidarlıklar bulunmaktadır.
- ◆ Araştırma sonuçlarına göre Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencileri program geliştirme yeterlik alanlarında kendilerini genelde Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencilerinden daha yeterli görmektedirler .
- ◆ Öğretmen adayları öğretim strateji, yöntem ve teknikleri bilgisinde kendilerini genelde “iyi” yeterlikte görmektedirler. Ancak “Ünitelendirilmiş yıllık plan hazırlayabilme” yeterliğinde her iki grubun öğrencileri de kendilerini “orta” düzeyde gördüklerini belirtmişlerdir.
- ◆ Öğretmen adayları Eğitimde ölçme değerlendirme bilgisinde kendilerini “iyi” yeterlikte görmektedirler.
- ◆ Öğretmen adayları Eğitimde program geliştirmenin sosyal-tarihi-felsefi temelleri bilgisi alanında kendilerini çok yetersiz görmektedirler.
- ◆ Öğrencilerin sınıflar arası yaptıkları değerlendirmeler arası farklar manidardır.
- ◆ Dördüncü sınıf öğrencileri kendilerini üçüncü sınıf öğrencilerinden program geliştirme yeterlik alanlarında daha yeterli görmektedirler

ÖNERİLER

1. Eğitim Fakülteleri programlarında “Öğretmenlik formasyonu dersleri” ne daha çok ağırlık verilmelidir.
2. Eğitimde program geliştirmenin önemi daha çok vurgulanarak iyi ve etkili bir öğretmen program geliştirme yeterliğine sahip olması gerektiği konusu üzerinde durulmalıdır.
3. Sınıf Öğretmenliği programında “Öğretimde planlama ve değerlendirme” dersi içinde verilen program geliştirme bilgisi ayrı bir ders olarak verilmelidir. Bu araştırmadan da anlaşılacağı üzere bu dersin kredisi içeriğine uygun olmayıp gerekli yeterlikleri öğrencilere kazandıramamaktadır.
4. Program geliştirme ile ilgili uygulama çalışmalarını yapılarak öğrenilen bilgilerin teoriden pratiğe aktarımı sağlanmalıdır.
5. Diğer öğretmenlik formasyonu dersleri ile program geliştirme çalışmalarını bir arada götürülmeli, özellikle okul deneyiminde uygulamalı program geliştirme çalışmalarını yaptırılmalıdır.

KAYNAKÇA

Akca, E.S. (2001). **Program Geliştirme Sürecinde Öğretmen Yeterlikleri Bakımından Müfredat Laboratuvar Okulları Modeli uygulamalarının Değerlendirilmesi “Balıkesir İli Örneği”**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bursa

Birinci, S. (2001). **İlköğretim Okullarındaki Eğitim Ortamının Eğitim Kalitesine Etkisi**. Yayımlanmamış yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir

Bolstad, R. (2004). **School-based curriculum development: principles, processes, and practices Annotated bibliography**. Web: <http://www.nzcer.org.nz/pdfs/1314bib.pdf>

Demirel, Ö. (2004). **Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara. Pegem A Yayıncılık.

Erden, M. (1998). **Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara. Anı Yayıncılık.

Ertürk, S. (1997). **Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara. Meteksan A.Ş.

Gillar, D. (2001). The National Curriculum and the role of the primary teacher in curriculum development. The Education Archive. Web: <http://www.dg.dial.pipex.com/educ07.shtml>

Gökçe, E. (1999). **İlköğretim Öğretmenlerinin Yeterlikleri**. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Gözütok, D. (2000). **Öğretmenliği Geliştiriyorum**. Ankara. Siyasal Kitabevi.

------(2003).**Türkiye’de Program Geliştirme Çalışmaları**. Milli Eğitim Dergisi, 160.

Gürol, M. (2004). **Öğretimde Planlama Uygulama Değerlendirme**. Elazığ. Üniversite Kitabevi.

İşman A, ESKİCUMALI A. (1999). **Eğitimde Planlama ve Değerlendirme**. Adapazarı. Değişim Yayınları.

Karakaya, Ş. (2004). **Eğitimde Program Geliştirme Çalışmaları Ve Yeni Yönelimler**. Ankara. Asil Yayın Dağıtım.

Kanbur, M. (1997). **Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü İlköğretimde Program Geliştirme Dersi Hedeflerinin Gerçekleşme Düzeyi**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Karasar, N. (2002). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara. Nobel Yayın Dağıtım.

Kısakürek, M.A. (1983). **Eğitim Programlarının Hazırlanması ve Geliştirilmesi**. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. C . 16 , Sayı: 1.s.217-244 .

------(2001). **İnternette Eğitim Siteleri – A-Z of Education Web Links**. Ankara. Anı Yayıncılık.

Mahiroğlu, A. (2004). **Öğretmen Yeterlilikleri Bakımından Eğitim Fakültelerinin Öğrencilerini Yetiştirme Düzeyleri**. XII. Eğitim Bilimleri Kongresi: Bildiriler (Cilt-I), s. 435-465. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Lauridsen, D. (2003). **What are teachers perceptions of the curriculum development process?** Doktora Tezi. The Ohio State University. Ohio

Leese, J; Frasure, K; Johnson, M. (1960). **The Teacher in Curriculum Making**. New York: Harper & Row, Publisher

Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü (2004), Web: <http://oyegm.meb.gov.tr/yet/>

Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma Ve Geliştirme Daire Başkanlığı (2004), Web: <http://earged.meb.gov.tr>

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2004), Web: http://programlar.meb.gov.tr/program_giris/gorevler_5.htm

Mersinligil, G. (2002). **İlköğretimde Dört ve Beşinci Sınıflarda uygulanan İngilizce Dersi Öğretim Programının Değerlendirilmesi**. Yayımlanmamış Doktora tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Şahin, A.E. (2004). **Öğretmen Yeterliklerinin Belirlenmesi**. Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi. Yıl:5 Sayı: 58

Seferoğlu, S. S. (2003). **Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe Yönelik Tutumları**. XII. Eğitim Bilimleri Kongresi, 15 - 18 Ekim 2003, Antalya.

------(2004). **Öğretmen Yeterlikleri Ve Mesleki Gelişim**. Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi. Yıl:5 Sayı: 58

Sönmez, V. (2001). **Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı**. Ankara. Anı Yayıncılık.

Şeker, H. Deniz, S. Görgeç, İ. (2004). **Öğretmen Yeterlikleri Ölçeği**. Milli Eğitim Dergisi. Sayı 164

Tan Ş, Erdoğan a. (2004). **Öğretimi Planlama ve Değerlendirme**. Ankara. Pegem A Yayıncılık.

Taşdemir, M. (2003). **Eğitimde Planlama ve Değerlendirme**. Ankara: Ocak Yayınları.

Varış, F. (1997). **Eğitimde Program Geliştirme Teoriler-Teknikler**. Ankara. Alkım Yayınları

Yeler, M. (2002). **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Dersine İlişkin Öğrenci Görüşleri**. Süleyman Demirel Üniversitesi Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi,2002,3(3):131-143

Yılmaz, M. Köseoğlu, P. Gerçek, C. Soran, H. (2004). **Öğretmen Öz-Yeterlik İnancı**. Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi. Yıl:5 Sayı:58

Yıldırım, A. (1994). **Temel Program Geliştirme Modelleri ve Ülkemizdeki Program Geliştirme Çalışmalarına Etkileri**. I. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Adana.

Yiğit, N. (2002). **Öğretim Programları Geliştirmede Öğretmenin Rolü**. Çağdaş Eğitim Dergisi. S. 296, (27-33).

Yüksel, S. (1996). **Ortaöğretim Kurumlarında Görev Alan Öğretmenlerin Program Geliştirmeye Yönelik Tutumları**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara

----- (2000). **Milli Eğitim Bakanlığındaki Program Geliştirme Çalışmalarının Değerlendirilmesi**. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

----- (2003). Türkiye'de Program **Geliştirme Çalışmaları ve Sorunları**. Milli Eğitim Dergisi, 159.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (2004). Web: http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/ogretmen_yetistirme_lisans/sinifog.doc

EKLER

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ EĞİTİMDE PROGRAM GELİŞTİRME
YETERLİKLERİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

Değerli Öğretmen adayı,

Bu formda bulunan yeterlikler sizin eğitimde program geliştirme alanı ile ilgili yeterliklerinizi belirlemek üzere hazırlanmıştır. Bu nedenle vereceğiniz cevaplar sizin kendi yeterliklerinizi yansıtır nitelikte olmalıdır. Her bir cümle ile ilgili görüşlerinizi belirtirken önce cümleyi dikkatlice okuyunuz. Sonra cümlede belirtilen yeterliğin size ne derece uygun olduğuna karar veriniz. Her bir cümlenin karşısındaki size en uygun olan kısmı (X) işaretleyiniz.

Bu form yalnızca araştırma amacı ile kullanılacaktır. Bu nedenle lütfen isim yazmayınız. Katkılarınız için teşekkür ederim.

EDA DUMAN

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I

1- Cinsiyetiniz   1.( ) Kadın   2.( ) Erkek

2- Öğrenim Gördüğünüz Üniversite ve Fakülte Belirtiniz

1.( ) Ankara Üniversitesi- Eğitim Bilimleri Fakültesi

2.( ) Kırıkkale Üniversitesi-Eğitim Fakültesi

3- Sınıfınız Belirtiniz

1. ( ) 3.sınıf   2. ( ) 4. sınıf

BÖLÜM II

Lütfen aşağıdaki yeterliklerin tümünü okuyunuz ve size uygun olan seçeneği işaretleyiniz.	ÇOK	İYİ	İYİ	ORTA	ZAYIF
1. Program geliştirme bilgi ve becerisi					
2. Öğretmenlik mesleğinde program geliştirme bilgi, becerisinin önemini kavrama					
3. Program geliştirme ile ilgili temel kavramlar bilgisi					
4. Eğitimde program geliştirmenin sosyal-tarihi-felsefi temelleri bilgisi					
5. Programın düzeyini öğrencilerin ihtiyaçları ile eşleştirebilme					
6. Eğitim Programı öğeleri (amaç, içerik, öğretim süreçleri, değerlendirme) arasındaki ilişkileri kurabilme					
7. Bir eğitim programı için amaçları formüle edebilme					
8. Amaçları öğrenci seviyesine göre düzenleyebilme					
9. Eğitimde Program geliştirme sürecinde amaçları değişik düzeylerde formüle edebilme(Bilişsel, Duyuşsal, Psikomotor)					
10.İçeriğin sınırlarını yerel özellikleri göz önüne alarak öğretim programlarına göre belirleyebilme					
11. İçeriği konuların özelliklerine göre belirleyebilme					
12. İçeriği öğrenci hazır bulunuşluğuna göre belirleyebilme					
13. İçeriği öğrencilerin yetenek ve öğrenme stillerine göre belirleyebilme					
14. İçeriği öğrencilerin özel eğitim gereksinimlerine göre belirleyebilme					
15.İçerik düzeni, analiz bilgisi					
16. Öğrenciler arasındaki farklılıkları tespit ederek öğretme - öğrenme sürecini bireysel farklılıklara göre düzenleyip çeşitlendirebilme					
17.Farklı ön yaşantıları dikkate alarak, öğrenme ortamlarını düzenleyebilme					
18.Öğrenme-Öğretme yaklaşımları bilgisi (Tam öğrenme-İşbirlikçi ögr.-Yapılandırmacı ögr. vb.)					
19.Öğretim stratejileri bilgisi					
20. Belirli öğrenme güçlüklerini desteklemek için öğretim stratejilerini uyarlayabilme					
21.Öğretim yöntemlerinin temel özellikleri bilgisi					
22.Öğrencilerin kapasitelerini en üst düzeyde kullanabilmeleri için farklı yöntemler ve teknikler kullanabilme					
23.Öğrenme-Öğretme sürecinde gerekli olan öğretim teknolojisi bilgisi(Tepegöz, Slayt mak .Data show vb.)					
24.Öğrenen merkezli ders planları hazırlayabilme					
25.Ünitelendirilmiş yıllık plan hazırlayabilme					
26.Çoklu zeka kuramına uygun ders planları hazırlayabilme					
27.Belirtke tablosu hazırlayabilme					
28.Eğitimde Program geliştirme sürecinde değerlendirme bilgisi					
29. Eğitim programlarını eleştirel bir gözle değerlendirebilme					
30.Eğitimde ölçme ve değerlendirme bilgisi					
31.Amaca uygun ölçme araçlarını belirleyebilme					
32.Çağdaş yaklaşımlara göre bir ölçme aracı geliştirebilme					
33.Ölçme ve değerlendirme sonuçlarına göre öğretme-öğrenme sürecini yeniden düzenleyebilme					

Belirtmek istediğiniz önemli gördüğünüz diğer hususları lütfen maddeler halinde kısaca aşağıya yazınız.

.....
.....
.....
.....

